

Mateo

¹ Daytoy ti libro a nakailistaan ti kapuonan ni Jesu-Cristo nga anak ni David nga anak ni Abraham.

² Ni Abraham ti ama ni Isaac, ken ni Isaac ti ama ni Jacob, ken ni Jacob ti ama ni Judah ken dagiti kakabsatna a lallaki.

³ Ni Judah ti ama ni Perez ken Zerah a putotna kenni Tamar, ni Perez ti ama ni Hezron, ket ni Hezron ti ama ni Ram.

⁴ Ni Ram ti ama ni Amminadab, ni Amminadab ti ama ni Nahshon, ket ni Nahshon ti ama ni Salmon.

⁵ Anakda Salmon ken Rahab ni Boaz, ket ni Boaz ken ni Ruth, anakda ni Obed, ni Obed ti ama ni Jesse,

⁶ ni Jesse ti ama ni David nga ari. Ni David putotna ni Solomon iti asawa ni Uriah.

⁷ Ni Solomon ti ama ni Rehoboam, ni Rehoboam ti ama ni Abijah, ni Abijah ti ama ni.

⁸ Ni Asa ti ama ni Jehoshaphat, ni Jehoshaphat ti ama ni Joram, ken ni Joram ti ama ni Uzziah.

⁹ Ni Uzziah ti ama ni Jotham, ni Jotham ti ama ni Ahaz, ni Ahaz ti ama ni Hezekiah.

¹⁰ Ni Hezekiah ti ama ni Manasseh, ni Manasseh ti ama ni Ammon, ken ni Ammon ti ama ni Josiah.

¹¹ Ni Josiah ti ama ni Jechoniah ken dagiti kakabsatna a lallaki idi tiempo ti pannakaipanda idiy Babilonia.

¹² Ket kalpasan ti pannakaipanda idiy Babilonia, ni Jechoniah ti ama ni Shealtiel, ni Shealtiel ti kapuonan ni Zerubbabel.

¹³ Ni Zerubbabel ti ama ni Abiud, ni Abiud ti ama ni Eliakim, ken ni Eliakim ti ama ni Azor.

¹⁴ Ni Azor ti ama ni Zadok, ni Zadok ti ama ni Achim, ken ni Achim ti ama ni Eliud.

¹⁵ Ni Eliud ti ama ni Eleazar, ni Eleazar ti ama ni Matthan, ken ni Matthan ti ama ni Jacob.

¹⁶ Ni Jacob ti ama ni Jose nga asawa ni Maria a nangiyanak kenni Jesus, a naawagan iti Cristo.

¹⁷ Amin dagiti henerasion manipud kenni Abraham iagingga kenni David ket sangapulo ket uppat a henerasion, manipud kenni David inggana iti pannakaipanda idiy Babilonia ket sangapulo ket uppat a henerasion, ken manipud iti pannakaipanda idiy Babilonia agingga kenni Cristo ket sangapulo ket uppat a henerasion.

¹⁸ Ti pannakaiyanak ni Jesus ket napasamak kadagiti sumaganad a wagas. Ti inana a ni Maria ket naikeddengen a makikallaysa kenni Jose, ngem sakbay iti panagmaymaysada, naammoanda a masakog isuna babaen ti Espiritu Santo.

¹⁹ Ti asawana, ni Jose ket nalinteg a tao, ngem saanna a kayat nga ibabain isuna iti publiko. Isunga ingkeddengna a putden a sililimed ti naikeddengen a panagkallaysada.

²⁰ Kabayatan ti panangpanpanunotna kadagitoy a banbanag, nagparang ti maysa nga anghel ti Apo kenkuana iti tagtagainep, kunana, “Jose, nga anak ni David, saanka nga agbuteng a mangasawa kenni Maria, gapu ta ti sikogna ket

babaen iti Espiritu Santo.

²¹ Agipasngayto iti lalaki, ket panaganamto iti Jesus, ta isalakannanto dagiti tattaona manipud kadagiti basbasolda.”

²² Napasamak amin dagitoy tapno matungpal no ania ti imbaga ti Apo babaen iti profeta, kunana,

²³ “Kitaenyo, agsikogto ti maysa a birhen ket aganak iti maysa a lalaki ket awagandanto iti Immanuel, - ti kayatna a sawen ket, “Ti Dios ket adda kadatayo.”

²⁴ Nagriing ni Jose manipud iti pannaturogna ket inaramidna kas imbilin ti anghel ti Apo kenkuana ket inasawana ni Maria.

²⁵ Nupay kasta, saanna a kinaidda agingga iti panangipasngayna iti ubing a lalaki. Ket pinanagananna iti Jesus.

2

¹ Kalpasan a naiyanak ni Jesus idia Betlehem a sakop ti Judea, kadagiti aldaw ni ari Herodes, adda dagiti nakaadal a lalaki a naggapu iti daya a dimteng idia Jerusalem a kunada,

² “Sadino ti ayan ti naiyanak nga Ari dagiti Judio? Nakitami ti bituenna iti daya ket immaykami nga agrukbab kenkuana.”

³ Idi nangngeg daytoy ni Herodes nga ari, nariribukan isuna, kasta met ti entero a Jerusalem.

⁴ Pinaayaban amin ni Herodes dagiti panguloen a papadi ken dagiti eskriba dagiti tat-tao, ket sinaludsodna kadakuada, “Sadino ti pakaiyanakan ti Cristo?”

⁵ Imbagada kenkuana, “Idiay Betlehem ti Judea, ta daytoy ti insurat ti profeta,

⁶ ‘Ket sika, Betlehem, iti daga ti Juda, ket saan a sika ti kanunomoan kadagiti mangidadaulo iti Juda, ta addanto mangiturturay nga agtaudto kenka a mangipastor kadagiti tattaok nga Israel.”

⁷ Ket sililimed nga inayaban ni Herodes dagiti nakaadal a lallaki tapno saludsodenna kadakuada no ania ti apag-isu nga oras a nagparang ti bituen.

⁸ Imbaonna ida idiay Betlehem, a kunana, “Mapankayo ket birokenyo a nalaing ti ubing. No mabirokanyo isuna, ipakaammoyo kaniak, tapno umayak met ket agrukbabak kenkuana.”

⁹ Kalpasan a nangnggeda ti ari, intuloyda ti nagdaliasat, ket ti bituen a nakitada iti daya indalanna ida agingga a nagsardeng iti batog ti ayan ti ubing.

¹⁰ Idi nakitada ti bituen, nagragsakda nga addaan iti kasta unay a naindaklan a rag-o.

¹¹ Simrekda iti balay ket nakitada ti ubing a kaduana ni Maria nga inana. Nagparintumengda ken nagrulukbabda kenkuana. Linukatanda dagiti ayan ti agkakapateg a banag a kukuada ket indatonda kenkuana dagiti sagsagut a balitok, insenso ken mirra.

¹² Binallaagan ida ti Dios iti tagtagainep a saandan nga agsubli kenni Herodes, isu a pimmanawda nga agturong kadagiti bukodda a pagilian babaen iti sabali a dalan.

¹³ Kalpasan a pimmanawda, adda anghel ti Apo a nagparang kenni Jose iti tagtagainep a kinunana, “Bumangonka, alaem ti ubing ken ti

inana, ket tumaraykayo idiy Egipto. Agtali-naedkayo idiy agingga nga ibagak kenka, ta birukento ni Herodes ti ubing tapno dadaelenna isuna.”

¹⁴ Iti dayta a rabii, bimmangon ni Jose ket innalana ti ubing ken ti inana ket napanda idiy Egipto.

¹⁵ Nagtalinaed isuna sadiay agingga iti ipapatay ni Herodes. Daytoy ti nakatungpalan ti imbaga ti Apo babaen iti profeta, “Manipud iti Egipto, inawagak ti anakko.”

¹⁶ Ket ni Herodes, idi nadlawna nga inallilaw isuna dagiti nakaadal a lallaki, nakaunget iti kasta unay. Nangibaon isuna ket impapatayna amin nga ubbing a lallaki nga adda idiy Betlehem, ken iti amin nga adda iti dayta a rehion nga agtawen iti dua nga agpababa, sigun iti apagisu a tiempo a naammoanna manipud kadagiti nakaadal a lallaki.

¹⁷ Ket natungpal no ania iti naisao babaen kenni Jeremias a profeta,

¹⁸ “Adda timek a nangngeg idiy Rama, sangsangit ken nakaro a dungdung-aw, agsangangit ni Raquel para kadagiti annakna, ket agkedked isuna a maliwliwa, gapu ta awandan.

¹⁹ Idi natayen ni Herodes, pagamoan, ket adda nagparang nga anghel ti Apo kenni Jose idiy Egipto iti maysa a tagtagainep ket kinunana,

²⁰ “Bumangonka ket alaem ti ubing ken ti inana ket mapankayo idiy daga ti Israel, ta dagiti nagpanggep iti dakes iti biag ti ubing ket nataydan.”

²¹ Bimmangon ni Jose, ket innalana ti ubing ken ti inana, ket immay iti daga ti Israel.

²² Ngem idi nangngeganna a ni Arkelao ti mangiturturay iti Judea a kas kasukat ti amana a ni Herodes, nagbuteng isuna a mapan sadiay. Kalpasan a binallaagan ti Dios isuna iti tagtagainep, pimmanaw iti rehion ti Galilea

²³ ket napan ken nagnaed iti siudad a maawagan iti Nazaret. Daytoy ti nakatungpalan ti naibaga babaen kadagiti profeta, a maawaganto isuna iti Nazareno.

3

¹ Kadagidiay nga al-aldaw napan nangaskasaba ni Juan a Mammuniag idiaiy let-ang ti Judea nga ibagbagana,

² “Agbabawikayo, ta asidegen ti pagarian ti langit.”

³ Ta isuna ti dakdakamaten ni profeta nga Isaias, a kunana, “Ti timek nga agpukpukkaw idiaiy let-ang, 'Isaganayo ti dalan ti Apo, pagbalinenyo a nalinteg dagiti dalanna.’”

⁴ Ita, nakakawes ni Juan iti pagan-anay a naaramid iti buok ti kamelio ken nakabarikes iti lalat. Ti taraonna ket dudon ken diro.

⁵ Ket ti Jerusalem, amin a Judea, ken amin a rehion nga adda iti aglawlaw ti Karayan Jordan ket rimmuar a napan kenkuana.

⁶ Ket iti panangipudnoda kadagiti basbasolda, nabautisaranda babaen kenkuana idiaiy Karayan Jordan.

⁷ Ngem idi nakitana ti adu kadagiti Pariseo ken Saduseo nga um-umay kenkuana tapno ag-

pabautisar, kinunana kadakuada, “Dakayo nga annak dagiti nagita nga uleg, siasino ti nangballaag kadakayo nga itarayanyo ti pungtot nga umay?”

⁸ Agbungakayo a maikari iti panagbabawi.

⁹ Ket saanyo a panunoten nga ibaga kadagiti bagbagiyo nga, 'Adda ni Abraham nga amami.' Ta ibagak kadakayo a kabaelan ti Dios ti mangpataud iti annak para kenni Abraham uray pay manipud kadagitoy a batbato.

¹⁰ Naikabilen ti wasay a maibusor kadagiti ramut dagiti kayo. Isu a tunggal kayo a saan nga agbunga iti nasayaat ket mapukan ken maibelleng iti apuy.

¹¹ Bautisarakayo iti danum para iti panagbabawi. Ngem ti umay a sumaruno kaniak ket nabilbileg ngem siak, ken saanak a maikari uray mangbitbit kadagiti sandaliasna. Bautisaranakayonto babaen iti Espiritu Santo ken babaen iti apuy.

¹² Ta ti salungkayna ket adda kadagiti imana tapno dalusanna a naan-anay ti pagrurosanna ken tapno urnongenna ti trigona iti kamalig. Ngem puorannanto ti taep babaen iti apuy a saanto pulos a maiddep.”

¹³ Kalpasanna, simmangpet ni Jesus idiay Karayan Jordan manipud Galilea tapno agpabautisar kenni Juan.

¹⁴ Ngem pinadas ni Juan lapdan isuna, a kunana, “Masapul a mabautisaranak babaen kenka, ket umayka kaniak?”

¹⁵ Simmungbat ni Jesus ket kinunana kenkuana, “Ipalubosmo ita, ta rebbengna

laeng tungpalen ta ti amin a kinalinteg.” Ket pinalubosan ni Juan isuna.

¹⁶ Kalpasan a nabautisaran isuna, simmang-at a dagus ni Jesus manipud iti danum, ket adtoy, dagiti langit ket naglukat kenkuana. Nakitana ti Espiritu ti Dios a bumabbaba a kasla kalapati ken nagdisso kenkuana.

¹⁷ Adtoy, adda timek manipud langit a mangibagbaga, “Daytoy ti patpatgek nga Anak. Maay-ayoak unay kenkuana.”

4

¹ Kalpasanna, inturong ti Espiritu ti Dios ni Jesus idiay let-ang ket pinadas ti diablo a sulisogen isuna.

² Idi nalpasen ti uppat a pulo nga aldaw ken uppat a pulo a rabii panagayunarna, nabisinin isuna.

³ Immay ti mannulisog ket kinunana kenkuana, “No sika ti Anak ti Dios, bilinem dagitoy a batbato nga agbalin a tinapay.”

⁴ Ngem simmungbat ni Jesus ket kinunana kenkuana, “Naisurat, 'Saan nga agbiag ti tao iti tinapay laeng, ngem babaen iti tunggal sao a rummuar iti ngiwat ti Dios.'”

⁵ Kalpasanna, impan isuna ti diablo idiay nasantoan a siudad ken impanna iti tuktok ti kangangatoan a paset ti pasdek ti templo,

⁶ ket kinunana kenkuana, “No sika ti Anak ti Dios, tumappuakka man, ta naisurat, 'Bilinenanto dagiti anghelna a mangaywan kenka,' ket, 'Tapayaendakanto kadagiti imada, tapno saan a madunor ti sakam iti bato.'”

⁷ Kinuna ni Jesus kenkuana, “Naisurat met laeng, ‘Nasken a saanmo a suoten ti Apo a Diosmo.”

⁸ Inyuli manen ti diablo isuna iti nangato a lugar ket impakitana kenkuana amin dagiti pagarian iti lubong ken ti amin a kinapintasda.

⁹ Kinunana kenkuana, “Itedkonto amin kenka dagitoy a banbanag, no agparintumeng ken agrukbabka kaniak.”

¹⁰ Ket kinuna ni Jesus kenkuana, “Pumanawka ditoy, Satanas! Ta naisurat, ‘Nasken nga agrukbabka iti Apo a Diosmo, ken isuna laeng ti rumbeng a pagserbiam.”

¹¹ Ket pinanawan ti diablo isuna, ket pagammoan, immay dagiti anghel ket nagserbida kenkuana.

¹² Ita, idi nangngeg ni Jesus a natiliw ni Juan, nagsubli isuna idia Galilea.

¹³ Pimmanaw isuna idia Nazaret ket napan ken nagnaed idia Capernaum, nga adda iti igid ti baybay ti Galilea, iti masakupan ti Zabulon ken Neftali.

¹⁴ Napasamak daytoy tapno matungpal ti kinuna ni Isaias a profeta,

¹⁵ “Ti daga ti Zabulon ken ti daga ti Neftali, agturong iti baybay, iti ballasiw ti Karayan Jordan, Galilea dagiti Hentil!

¹⁶ Dagiti tattao a nakatugaw iti kasipngetan ket nakakitada iti lawag a naindaklan, ket kadagiti nakatugaw iti rehion ken anniniwan ni patay, adda lawag a nangsilnag kadakuada.”

¹⁷ Manipud iti dayta a tiempo nangrugi ni Jesus a nangasaba ket kunana, “Agbabawikayo,

ta immasidegen ti pagarian ti langit.”

¹⁸ Kabayatan a magmagna isuna iti igid ti baybay ti Galilea, nakakita isuna iti agkabsat, ni Simon a maawagan a Pedro, ken ti kabsatna a ni Andres, a mangiwaywayat iti iketda iti baybay, ta mangngalapda.

¹⁹ Kinuna ni Jesus kadakuada, “Umaykayo, surotendak, ket pagbalinenkayo a mangngalap iti tattao.”

²⁰ Dagus a pinanawanda dagiti iketda ken simmurotda kenkuana.

²¹ Iti panagtultuloy ni Jesus manipud sadiay nakitana ti sabali pay nga agkabsat, ni Santiago nga anak ni Zebedeo, ken Juan a kabsatna. Addada iti bangkada a mangtartarimaan kadagiti iketda a kaduada ni Zebedeo nga amada. Inayabanna ida,

²² ket dagus a pinanawanda ti bangka ken ti amada ket simmurotda kenkuana.

²³ Sinursor ni Jesus ti amin a paset ti Galilea, a nangisursuro kadagiti sinagogada, inkaskasabana ti ebanghelio ti pagarian, ken nangag-agas iti tunggal kita ti sakit ken an-annayen dagiti tattao.

²⁴ Nagwaras ti damag maipanggep kenkuana iti amin a paset ti Siria, ket impan dagiti tattao kenkuana amin dagiti masakit, agsagsagaba iti nadumaduma saksakit ken ut-ot, dagiti linuganan dagiti demonio, ken dagiti agkissiw ken dagiti paralitiko. Pinaimbag ida ni Jesus.

²⁵ Nakaad-adu a tattao ti simmurot kenkuana manipud iti Galilea, Decapolis, Jerusalem, ken Judea, ken manipud iti ballasiw ti Jordan.

5

¹ Idi nakita ni Jesus dagiti adu a tattao, simmang-at isuna iti bantay. Idi nagtugaw isuna, immay dagiti adalanna kenkuana.

² Nagsao ket sinuroanna ida, a kunana,

³ “Nabendisionan dagiti napanglaw iti espiritu, ta kukuada ti pagarian ti langit.

⁴ Nabendisionan dagiti agladladingit, ta maliwliwadanto.

⁵ Nabendisionan dagiti naemma, ta tawidendanto ti daga.

⁶ Nabendisionan dagiti mabisin ken mawaw iti kinalinteg, ta mapunnodanto.

⁷ Nabendisionan dagiti manangngaasi, ta magun-oddanto ti asi.

⁸ Nabendisionan dagiti nasin-aw ti pusona, ta makitadanto ti Dios.

⁹ Nabendisionan dagiti mamagkappia, ta maawagandanto nga annak ti Dios.

¹⁰ Nabendisionan dagiti maparparigat gapu iti kinalinteg, ta kukuadanto ti pagarian ti langit.

¹¹ Nabendisionankayo no laisendakayo ken parigatendakayo dagiti tattao, wenno isawangda amin a kita ti dakes a banbanag maibusor kadakayo gapu kaniak.

¹² Agrag-o ken agragsakkayo la unay, ta naindaklan ti gunggonayo sadi langit. Ta iti kastoy a wagas a pinarigat dagiti tattao dagiti profeta a nagbiag sakbay kadakayo.

¹³ Dakayo ti asin ti daga. Ngem no napukawen ti raman ti asin, kasano a pagbalinen manen a naapgad? Saanen a pulos a nasayaat para iti

aniaman a banag, malaksid nga ibelleng iti ruar ket mapayatpayatan dagiti tattao.

¹⁴ Dakayo ti silaw ti lubong. Ti siudad a naban-gon iti rabaw ti turod ket saan a mailemmeng.

¹⁵ Kasta met nga awan ti tao a mangsindi iti pagsilawan sana ikabil iti sirok ti maysa a basket, ngem ikabilna ketdi iti nairanta a pagsilawan, ket aglawag para iti tumunggal maysa nga adda iti balay.

¹⁶ Pagraniagenyo dagiti silawyo iti imatang dagiti tattao iti wagas a makitada dagiti nasayaat nga aramidyo ket dayawenda ti Dios Ama nga adda sadi langit.

¹⁷ Saanyo a panunoten nga immayak a mang-dadael iti linteg wenna dagiti profeta. Saanak nga immay tapno dadaelen ida, ngem tapno tungpalen dagitoy.

¹⁸ Ta pudno, ibagak kadakayo nga agingga a mapukaw ti langit ken daga, awan ti uray maysa a kur-it wenna tolnek a mapukaw manipud iti linteg, agingga a matungpal amin a banbanag.

¹⁹ Ngarud, siasinoman a mangsalungasing iti kababaan kadagitoy a bilbilin ken mangisuro kadagitoy iti dadduma tapno aramidenda met ket maawaganto a kababaan idia pagarian ti langit. Ngem siasinoman a mangtungpal kadagi-toy ken mangisuro kadagitoy ket maawaganto a natan-ok idia pagarian ti langit.

²⁰ Ta ibagak kadakayo a makastrekkayo iti pagarian ti langit no maartapan ti kinalintegyo ti kinalinteg dagiti eskriba ken dagiti Pariseo.

²¹ Nangneganyo a naibaga kadakuada idi un-unana a tiempo, 'Saanka a pumatay,' ken,

'Siasinoman a pumatay ket agpeggadto iti pannakaukom.'

²² Ngem ibagak kadakayo a tunggal maysa a makaunget iti kabsatna ket agpeggadto iti pannakaukom. Ken siasinoman a mangibaga iti kabsatna, 'Awan serserbim a tao!' ket agpeggadto iti konseho. Ket siasinoman a mangibaga iti, 'Sika a maag!' ket agpeggadto iti apuy ti impierno.

²³ Ngarud no mangidatagka iti sagutmo idiaiy altar ket idiaiy nalagipmo a ti kabsatmo ket addaan iti sakit ti nakem kenka,

²⁴ ibatim ti sagutmo iti sango ti altar, ket mapanka iti dalanmo. Makikappiaka pay nga umuna iti kabsatmo, ket kalpasanna mapanka ket idatagnmo ti sagutmo.

²⁵ Makinnaawatanka a dagus iti nangidarum kenka kabayatan a kaduam isuna iti dalan a mapan iti pangukoman, wenno saan ti nangidarum kenka ket ipaimanaka iti ukom, ket ti ukom ipaimanaka iti opisial, ket mabalin a maibaludka iti pagbaludan.

²⁶ Pudno, ibagak kadakayo, saankanto a makarruar manipud sadiay agingga a mabayadam amin a binulodmo.

²⁷ Nangngegyo a naibaga, 'Saanka a makikamalala.'

²⁸ Ngem ibagak kadakayo a siasinoman a kumita iti babai nga addaan panaggartem kenkuana ket nakikamalalan kenkuana iti pu-sona.

²⁹ No ti makannawan a matam ti makagapu a maitublakka, suatem ken ibellengmo iti adayo

manipud kenka. Ta nasaysayaat para kenka a mapukaw ti maysa a paset ti bagim ngem maitapuak ta sibubukel a bagim iti impierno.

³⁰ Ket no ti makannawan nga imam ti mak-agapu a maitublakka, putdem ken ibellengmo iti adayo manipud kenka. Ta nasaysayaat para kenka a mapukaw ti maysa a paset ti bagim ngem ti itapuaknaka ti Dios ti entero a bagim iti impierno.

³¹ Naibaga pay, 'Siasinoman a mangpapanaw iti asawana a babai, ikkanna koma iti kasuratan ti panagsina.'

³² Ngem ibagak kadakayo a siasinoman a mangisina iti asawana a babai, malaksid no gapu iti kinaderrep, pagbalinenna isuna a man-nakikamalala. Ken ti siasinoman a mangasawa kenkuana kalpasan a naisina ket makikamkamalala.

³³ Nangngeganyo manen a naibaga kadagiti adda idi un-unana a tiempo, 'Diyo sapataan iti inuulbod ti kariyo, ngem tungpalenyo ti inkariyo iti Apo.'

³⁴ Ngem ibagak kadakayo, saankayo nga agsap-ata uray pay babaen iti langit, ta isu ti trono ti Dios;

³⁵ wenna babaen iti daga, ta isu ti pagbatayan dagiti sakana; wenna babaen iti Jerusalem, ta isu ti siudad ti naindaklan nga Ari.

³⁶ Saanyo nga iraman ti uloyo iti panagkariyo, ta saankayo a makaaramid iti maysa a buok a puraw wenna nangisit.

³⁷ Ngem kastoy koma ti kunayo, 'Wen, no wen,' wenna 'Saan, no saan.' Ta aniaman a banag

a nalablaves ngem iti daytoy ket nagtaud iti daydiay a managdakdakes.

³⁸ Nangngegyo a naibaga, 'Mata para iti mata, ken ngipen para iti ngipen.'

³⁹ Ngem ibagak kadakayo, saanyo a kalabanen ti managdakdakes. Ngem ketdi, siasinoman a mangtungpa iti makannawan a pingpingmo, itayam pay ti bangir a pingpingmo.

⁴⁰ Ket no adda agtarigagay a mangidarum kenka idiaiy pangukoman ken alaenna ti kawesmo, palubosam dayta a tao nga alaenna pay ti kagaymo.

⁴¹ Ket siasinoman a mangpilit kenka a mangdaliasat iti maysa a milia, kumuyogka kenkuana iti dua.

⁴² Mangtedka iti siasinoman nga agdawat kenka, ken saanmo a tallikudan ti siasinoman nga agtarigagay nga agbulod kenka.

⁴³ Nangngegyo a naibaga, 'Ayatem ti kaarubam ken guraem ti kabusormo.'

⁴⁴ Ngem ibagak kadakayo, ayatenyo dagiti kabusoryo ken ikararaganyo dagiti mangparparigat kadakayo, *

⁴⁵ tapno agbalinkayo nga annak ti Amayo nga adda sadi langit. Ta inaramidna ti initna nga agraniag kadagiti dakes ken naimbag, ken mangmangted iti tudo kadagiti nalinteg ken saan a nalinteg.

⁴⁶ Ta no ay-ayatenyo dagiti mangay-ayat

---

* **5:44** Awan kadagiti kasayaatan nga agkakauna a kopya ti "Bendisionanyo dagiti mangilunlunod kadakayo, agaramidkayo iti nasayaat kadagiti gumurgura kadakayo."

kadakayo, ania ti magunggonayo? Saan kadi nga uray dagiti agsingsingir iti buis ket aramidenda ti kasta met laeng a banag?

⁴⁷ Ket no dagiti laeng kakabsatyo ti kablaawanyo, ania ti ar-aramidenyo a nasaysayaat ngem kadagiti dadduma? Saan kadi nga uray dagiti Hentil ket aramidenda ti kasta met laeng a banag?

⁴⁸ Ngarud, masapul nga awan ti pagkuran-ganyo, kas iti Amayo nga adda sadi langit nga awan pagkuranganna.

6

¹ Kitaenyo a saan nga iti sangoanan dagiti tattao ti pangaramidanyo kadagiti nalinteg nga aramidyo tapno makitada, ta no saan, awanto ti gunggonayo manipud iti Amayo nga adda sadi langit.

² Isu a no mangtedkayo iti limos, saanyo a pagunien ti trumpeta iti sangoananyo kas iti ar-aramiden dagiti managinsisingpet kadagiti sinagoga ken kadagiti kalkalsada, tapno padayawan ida dagiti tattao. Pudno, ibagak kadakayo, inawatdan ti gunggonada.

³ Ngem no mangtedkayo iti limos, saanyo nga ipakaammo iti makannigid nga imayo no ania ti ar-aramiden ti makannawan nga imayo,

⁴ tapno ti sagutyo ket maited a nalimed. Ket ti Amayo a makakita iti nalimed ket gunggonaan-nakayo.

⁵ Ket no agkararagkayo, saankayo koma a maipada kadagiti managinsisingpet, ta isuda

pagay-ayatda ti agtakder ken agkararag idiay sinagoga ken kadagiti suli ti kalsada, tapno makita isuda dagiti tattao. Pudno, ibagak kadakayo, naawatdan ti gunggonada.

⁶ Ngem dakayo, no agkararagkayo, sumrekkayo iti siledyo. Irikepyo ti ruangan, ket agkararagkayo iti Amayo nga adda iti nalimed. Ket ti Amayo a makakita iti nalimed ket gunggonaanakayo.

⁷ Ket no agkararagkayo, saankayo nga agkakararag a paulit-ulit nga awan serserbina a kas iti ar-aramiden dagiti Hentil, ta panpanunotenda a mabalinto a mangngegan ida gapu iti adu a sarsaritaenda.

⁸ Ngarud, saankayo a maipada kadakuada, ta ammo ti Amayo no ania dagiti banbanag a kasapulanyo sakbay a dawatenyo kenkuana.

⁹ Ngarud, agkakaragkayo a kas iti daytoy: 'Amami nga adda sadi langit, madaydayaw koma ti naganmo.

¹⁰ Umay koma ti pagariam, matungpal koma ti pagayatam, ditoy daga a kas met iti langit.

¹¹ Itedmo kadakami ita ti tinapaymi iti inaldaw.

¹² Pakawanennakami kadagiti utangmi, a kas met iti panangpakawanmi kadagiti nakautang kadakami.

¹³ Ket saannakami nga ipan iti sulisog, ngem isalakannakami manipud iti managdakdakes.'

¹⁴ Ta no pakawanenyo dagiti tattao iti naglab-singanda, ti Amayo nga adda sadi langit ket pakawanennakayto met.

¹⁵ Ngem no saanyo a pakawanen dagiti naglab-singanda, saanto met pakawanen ti Amayo dagiti

naglabsinganyo.

¹⁶ Kanayonanna pay, no kasta nga agayunarkayo, saan koma a naladingit ti rupayo a kas iti ar-aramiden dagiti managinsisingpet, ta agruppangetda tapno kasla agay-ayunarda iti panagkita dagiti tattao. Pudno, ibagak kadakayo, naawatdan ti gunggonada.

¹⁷ Ngem dakayo, no kasta nga agayunarkayo, sapsapuanyo ti uloyo ken agdiram-uskayo.

¹⁸ Tapno saankayo a kasla agay-ayunar iti panagkita dagiti tattao, ket ti Amayo a makakita iti nalimed ket gunggonaannakayo.

¹⁹ Saanyo nga iyurnongan dagiti bagbagiyo kadagiti kinabaknang ditoy daga, no sadino ket dadaelen ti insekto ken lati, ken no sadino ket serken ken takawen dagiti agtatakaw.

²⁰ Ngem ketdi, agurnongkayo iti kinabaknang idiyang langit, sadiyang ket saan a makadadael ti insekto ken lati, ken sadiyang ket saan a makaserrek ken agtakaw dagiti agtatakaw.

²¹ Ta no sadino ti ayan ti kinabaknangyo, adda met sadiyang ti pusoyo.

²² Ti mata ket isu ti silaw ti bagi. Ngarud, no nasayaat ti matayo, ti sibubukel a bagi ket napnoan iti lawag.

²³ Ngem no saan a nasayaat ti matayo, ti sibubukel a bagiyo ket napnoan iti kinasipnget. Ngarud, no ti lawag nga adda kadakayo ket kinasipnget gayam, anian a nagkaro dayta a kinasipnget!

²⁴ Awan ti makapagserbi iti dua nga amo, ta no kasta, mabalina a guraenna ti maysa ket ayatenna ti maysa, ta no saan, napudno iti maysa ket

umsienna ti maysa. Saankayo a makapagserbi iti Dios ken iti kinabaknang.

²⁵ Ngarud ibagak kadakayo, saanyo a pakadanagan ti maipanggep iti biagyo, no anianto ti kanenyo wenna no anianto ti inumenyo — wenna ti maipanggep iti bagiyo, no anianto ti ikawesyo. Ta saan aya a napatpateg ti biag ngem ti taraon, ken napatpateg ti bagi ngem dagiti kawes?

²⁶ Kitaenyo dagiti billit iti tangatang. Saanda nga agmula wenna agapit wenna agipenpen kadagiti kamalig, ngem tartaraonan ida ti Amayo nga adda sadi langit. Saan kadi a napatpategkayo ngem kadakuada?

²⁷ Ket siasino kadakayo ti makapaatiddog iti biagna iti maysa a kasiko babaen iti panagdan-danagna?

²⁸ Apay a pakadanaganyo ti maipapan iti pagkawesyo? Panunotenyo dagiti lirio kadagiti tay-ak, no kasanoda a dumakkel. Saanda nga agtrabaho, ken saanda nga agabel iti lupot.

²⁹ Ngem ibagak kadakayo, uray ni Solomon iti amin a dayagna, ket saan a nakawesan a kas iti maysa kadagitoy.

³⁰ No kawkawesan ti Dios dagiti ruot kadagiti katalalonan, a tumaud ita ken inton bigat ket maipuruak iti urno, saan aya nga ad-adda pay a kawesannakayo, dakayo a bassit ti pammatina?

³¹ Ngarud, saankayo nga agdanag ket kunaen, 'Anianto ti kanenmi?' wenna, 'Anianto ti inumenmi?' wenna, 'Anianto ti lupot a pagkawesmi?'

³² Ta dagiti Hentil ket sapsapulenda dagitoy a

banbanag, ket ti Amayo nga adda sadi langit ket ammona a kasapulanyo dagitoy.

³³ Ngem birukenyo nga umuna ti pagarian ti Dios ken ti kinalintegna ket amin dagitoy a banbanag ket maitedto kadakayo.

³⁴ Ngarud, saanyo a pakadanagan ti usarenyo iti sumaruno nga aldaw, ta ti sumaruno nga aldaw pakadanagannanto ti bagbagina. Iti tumunggal aldaw ket addaan iti umdas a pakariribukanna.

7

¹ Saankayo a mangukom, tapno saankayonto a maukom.

² Ta no kasano ti panangukomyo, kastanto met ti pannakaukomyo. Ken ti rukod a pangrukodyo, isunto met ti mairukod kadakayo.

³ Ken apay a kitaenyo ti bassit a puted ti garami iti mata ti kabsaty, ngem saanyo a madlaw ti troso nga adda iti bukodyo a mata?

⁴ Kasanoyo nga ibaga iti kabsaty, 'Bay-am nga ikkatek ti bassit a puted ti garami nga adda iti matam,' idinto ta adda dakkal a troso iti matam?

⁵ Dakayo managinsisingpet! Ikkatenyo pay nga umuna ti troso iti matayo, ket kalpasanna, makitayonto a silalawag ti ikkatenyo a bassit a puted ti garami nga adda iti mata ti kabsaty.

⁶ Saanyo nga ited ti nasantoan kadagiti aso, ken saanyo nga ipurruak dagiti perlasyo iti san-goanan dagiti baboy. Di laketta ibaddebaddekda dagitoy, ket tumallikodda ken rangrangkayen dakayo.

7 Dumawatkayo, ket maitedto daytoy kadakayo. Agsapulkayo, ket masarakanyonto. Agtuktokkayo, ket mailulakatto daytoy kadakayo.

8 Ta tunggal maysa nga agdawat, ket umawat; ken ti tunggal maysa nga agsapul, makasarak; ken ti tao nga agtuktok, ket mailukatanto.

9 Wenno siasino kadakayo a no dumawat ti anakna a lalaki iti tinapay, ket ikkanna iti bato?

10 Wenno, no dumawat iti lames, ikkanna kadi iti uleg?

11 Ngarud, no dakayo a managdakdakes amoyo ti mangted iti nasayaat a sagut kadagiti annakyo, saan kadi a nangnangruna a ni Amayo manipud langit ket mangted kadagiti nasayaat a banbanag kadagiti dumawat kenkuana?

12 Ngarud, aniaman a banag a kayatyo nga aramiden dagiti tao kadakayo, aramidenyo met ngarud daytoy kadakuada, ta daytoy ti linteg ken insurat dagiti profeta.

13 Sumrekkayo iti naillet a ruangan. Ta nalawa ti ruangan ken nalawa ti dalan nga agturong iti pannakadadael, ket adu dagiti tattao nga agturong iti daytoy.

14 Ngem ti ruangan nga agturong iti biag ket naillet, ket bassit ti makasarak iti daytoy.

15 Agannad kadagiti falso a profeta, nga umay kadakayo a nakakawes a kas iti karnero ngem iti kinapudnona narungsotda a lobo.

16 Maam-amoyo isuda babaen kadagiti bungada. Agurnong kadi dagiti tao iti ubas manipud kadagiti bassit a narabuy ken nasiit a mula wenno igos manipud kadagiti sisiit?

¹⁷ Iti kasta met laeng a wagas, amin a nasayaat a kayo ket mangpataud iti nasayaat a bunga, ngem ti dakes a kayo ket mangpataud iti dakes a bunga.

¹⁸ Ti maysa a nasayat a kayo ket saan a makapataud iti saan a nasayaat a bunga, ken kasta met a ti dakes a kayo ket saan a makapataud iti nasayaat a bunga.

¹⁹ Tunggal kayo a saan nga agbunga iti nasayaat ket maputed ken maipurruak iti apuy.

²⁰ No kasta ngarud, mailasinyonto ida babaen kadagiti bungada.

²¹ Saan nga amin a mangibaga kaniak, 'Apo, Apo,' ket makastrekto iti pagarian ti langit, ngem dagiti laeng nangaramid iti pagayatan ni Amak nga adda sadi langit.

²² Adunto a tattao ti agkuna kaniak iti dayta nga aldaw, 'Apo, Apo, saan kadi a nagipadtokami babaen iti naganmo, iti naganmo pinaksiatmi dagiti demonio, ken iti naganmo nagaramidkami kadagiti agkakabileg nga aramid?'

²³ Ket ibagakto kadakuada, 'Saankayo nga am- ammo! Umadayokayo kaniak, dakayo a managdakdakes!'

²⁴ Ngarud, tunggal maysa a makangeg kadagiti sasaok ken mangtungpal kadagitoy ket kaslanto iti maysa a nasirib a tao a nangipatakder iti balayna iti rabaw ti bato.

²⁵ Immay ti tudo, immay ti layus, nagangin iti napigsa iti dayta a balay, ngem saan a narba, gapu ta naipatakder iti rabaw ti bato.

²⁶ Ngem tunggal maysa a makanggeg kadagiti sasaok ket saanna a tungpalen dagitoy, kaslanto

iti maag a tao a nangipatakder iti balayna iti kadaranan.

²⁷ Immay ti tudo, immay ti layus, ken nagangin iti napigsa iti dayta a balay. Ket narba daytoy, ken naminpinsan ti pannakadadaelna.”

²⁸ Ket idi nalpas a naibaga ni Jesus dagitoy a sasao, nasdaaw dagiti tattao gapu iti panangisurona,

²⁹ ta insurona ida a kas maysa nga addaan iti turay, ken saan a kas kadagiti eskriba.

8

¹ Idi simmalog ni Jesus manipud iti turod, simmurot kenkuana dagiti adu a tattao.

² Pagammoan, adda agketong nga immasideg ken nagparintumeng iti sangoananna, a kunana, “Apo, no pagayatam, mabalinnak pagbalinen a nadalus.”

³ Inyunnat ni Jesus ti imana ket sinagidna isuna, a kunana, “Pagayatak. Madalusanka.” Dagus a nadalusan isuna iti ketongna.

⁴ Kinuna ni Jesus kenkuana, “Kitaem ta awan ti siasinoman a pangibagaam. Mapankan iti dalanmo, ken ipakitam ta bagim iti padi, ket idatonmo ti sagut nga imbilin ni Moises, kas pammaneknek kadakuada.

⁵ Idi simrek ni Jesus idia y Capernaum, immasideg kenkuana ti maysa a senturion ket nagdawat iti tulong kenkuana,

⁶ a kunana, “Apo, ti adipenko ket nakaidda iti balayko, saan a makakuti ken agsagsagaba iti nakaro nga ut-ot.”

⁷ Kinuna ni Jesus kenkuana, “Umayak ket paimbagek isuna.”

⁸ Simmungbat ti senturion ket kinunana, “Apo, saanak a maikari tapno sumrekka iti sirok ti bubongak, ibagam laeng ti sao ket umimbagen ti adipenko.

⁹ Ta uray siak ket maysa a tao a naisaad iti babaen ti turay, ket addaanak met iti soldado. Ibagak iti maysa, 'Mapanka', ket mapan isuna, ken iti maysa pay, 'Umayka', ket umay isuna, ken iti adipenko, 'Aramidem daytoy,' ket aramidenna.”

¹⁰ Idi nanggeg ni Jesus daytoy, nasdaaw ket kinunana kadagiti sumursurot kenkuana, “Pudno, ibagak kadakayo, awan pay ti nasarakak nga addaan iti kastoy a pammati ditoy Israel.

¹¹ Ibagak kadakayo, adunto ti umay manipud iti daya ken iti laud, ket agsanggirdanto iti lamisaan a kaduada ni Abraham, ni Isaac, kenni Jacob, idiy pagarian ti langit.

¹² Ngem dagiti annak ti pagarian ket maipuru-akto idiy akinruar a kasipngetan, a no sadino ket addanto iti sangsangit ken panangngaretnget dagiti ngipen.”

¹³ Imbaga ni Jesus iti senturion, “Mapanka! Kas iti pinatim, isu ngarud ti maaramid para kenka.” Ket immimbag ti adipen iti daya met laeng nga oras.

¹⁴ Idi napan ni Jesus idiy balay ni Pedro, nakita niJesus ti babai a katugangan ni Pedro a nakaidda nga agsakit ken addaan iti gurigor.

¹⁵ Sinagid ni Jesus ti imana, ket pinanawan isuna ti gurigorna. Kalpasanna ket bimmangon

isuna ket inrugina ti nagerbi kenkuana.

¹⁶ Idi dimtengen ti rabii, inyeg dagiti tattao kenni Jesus dagiti adu a linuganan dagiti demonio. Pinaksiatna dagiti espiritu babaen iti maysa a sao ken pinaimbagna dagiti amin a masakit.

¹⁷ Iti kastoy a wagas, natungpal ti insao ni Isaias a profeta, a kunana, "Isuna a mismo innalana dagiti an-annayentayo ken sinagabana dagiti saksakittayo."

¹⁸ Ita, idi nakita ni Jesus dagiti adu a tattao iti aglawlawna, imbilinna a pumanawda a mapan iti ballasiw ti Baybay ti Galilea.

¹⁹ Ket adda eskriba a napan kenkuana ket kinunana, "Manursuro, sumurotak kenka iti sadinoman a papanam."

²⁰ Kinuna ni Jesus kenkuana, "Addaan iti abut dagiti musang, ken addaan iti umok dagiti billit iti tangatang, ngem ti Anak ti Tao ket awanan iti pangiyiddaanna iti ulona."

²¹ Adda met maysa kadagiti adalanna ti nagkuna kenkuana, "Apo, ipalubosmo nga umuna a mapanak ken ipunponko ti amak."

²² Ngem kinuna ni Jesus kenkuana, "Surotenak, ket ibatim ti natay a mangipunpon iti bukodda a minatay."

²³ Idi limmugan ni Jesus iti maysa a bangka, limmugan met dagiti adalanna iti daytoy.

²⁴ Pagammoan, adda rimsua a dakkal a bagyo iti baybay, isu a nalengdan ti bangka kadagiti dalluyon. Ngem nakaturrog ni Jesus.

²⁵ Napan kenkuana dagiti adalan ket riniingda isuna, a kunada, "Isalakannakami, Apo; mataytayon!"

26 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Apay a mabutengkayo, dakayo a bassit ti pammatina?” Kalpasanna, bimmangon isuna ket tinubngarna dagiti angin ken ti baybay. Ket adda ti naisangsangayan a panagtalna.

27 Nasdaaw dagiti lallaki ket kinunada, “Ania a kita ti tao daytoy, nga uray pay dagiti angin ken ti baybay ket agtulnog kenkuana?”

28 Idi dimteng ni Jesus iti ballasiw ken iti pagilian dagiti Gadareno, sinabat isuna dagiti dua a lallaki a linuganan dagiti demonio. Rimmuarda kadagiti tanem ket kasta unay ti rungsotda, isu nga awan ti agdaldaliasat a makalabas iti dayta a dalan.

29 Pagammoan, nagikkisda ket kinunada, “Ania aya iti pakainanganmi kenka, Anak ti Dios? Immayka kadi ditoy a mangparigat kadakami sakbay iti naituding a tiempo?”

30 Ita, adda sadiay iti arban dagiti adu a baboy a mangmangan, iti saan unay nga adayo manipud kadakuada.

31 a nagsardeng dagiti dakes nga espiritu a nagpakaasi kenni Jesus a kunada, “No papanawenakami, ibaonnakami iti dayta nga arban dagiti baboy.”

32 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Mapankayo!” Rimmuar dagiti demonio ket napanda kadagiti baboy. Ket pagammoan, nagdardaras ti sibubukel nga arban a bimmaba iti rangkis ti turod ket nagtulong iti baybay ket natayda iti danum.

33 Ket dagiti lallaki nga agtataraken kadagiti baboy ket nagtatarayda nga immadayo. Ket

idi napanda iti ciudad, impadamagda amin, nangnangruna ti napasamak kadagiti lallaki a linuganan idi dagiti demonio.

³⁴ Ket rimmuar ti entero a ciudad a napan iti ayan ni Jesus. Idi nakitada isuna, nagpak-pakaasida a pumanaw isuna iti rehionda.

9

¹ Limmugan ni Jesus iti maysa a bangsa, bimmallasiw, ket napan iti bukodna a ciudad.

² Ket sadiay adda inyegda kenkuana a paralitiko a lalaki a nakaidda iti ikamen. Iti pannakakita ni Jesus iti pammatida, kinunana iti paralitiko a lalaki, “Anak, agraksakka. Ta napakawanen dagiti basbasolmo.”

³ Sadiay adda sumagmamano nga eskriba a kunkunada iti bagbagida, “Daytoy a lalaki ket mangtabtabbaaw.”

⁴ Ammo ni Jesus dagiti panpanunotenda ket kinunana, “Apay nga agpanpanunotkayo iti dakes kadagiti pusoyo?”

⁵ Ta ania ti nalaklaka nga ibaga, 'Napakawanen dagiti basolmo,' wenno ti ibaga a, 'Tumakderka ket magnaka'?

⁶ Ngem tapno maammoanyo a ti Anak ti Tao ket addaan iti kinaturay ditoy lubong a mangpakawan kadagiti basbasol, “kinunana iti paralitiko, “Tumaderka, pidutem ta ikamenmo, ket mapanka iti balaymo.”

⁷ Ket timmakder ti lalaki ket napan iti balayna.

⁸ Idi nakita dagiti adu a tattao daytoy, nasdaawda ken dinaydayawda ti Dios, nga isu ti nangted iti kasta a kinaturay iti tattao.

⁹ Bayat ti ilalabas ni Jesus manipud sadiay, nakitana ti maysa a lalaki nga agnagan iti Mateo, nga agtugtugaw iti tolda a pagsingsingiran iti buis. Kinunana kenkuana, “Sumurotka kaniak.” Timmakder isuna ket simmurot kenkuana.

¹⁰ Idi nagtugaw ni Jesus iti maysa a balay tapno mangan, immay met ti adu nga agsingsingir iti buis ken managbasol a tattao ket nakipangan kenni Jesus ken kadagiti adalanna.

¹¹ Idi nakita dagiti Pariseo daytoy, kinunada kadagiti adalanna, “Apay a makipangpangan ti manursuroyo kadagiti agsingsingir iti buis ken managbasol a tattao?”

¹² Idi nanggeg ni Jesus daytoy, kinunana, “Dagiti tattao a napigsa ti bagina ket saanda nga agkasapulan iti mangngagas, dagiti laeng masaksakit.

¹³ Nasken a mapanyo ammoen ti kaipapanan daytoy, 'Tarigagayak ti asi saan ket a daton.' Ta immayak, saan a tapno mangayab kadagiti nalinteg nga agbabawi, ngem kadagiti managbasol.”

¹⁴ Kalpasanna, immay kenkuana dagiti adalan ni Juan ket kinunada, “Apay a dakami ken dagiti Pariseo ket masansan nga agayunar, ngem dagiti adalan ket saanda nga agayunar?”

¹⁵ Kinuna ni Jesus kadakuada, “Mabalin kadi nga agladingit dagiti makiboda no adda pay laeng kadakuada ti nobio? Ngem dumtengto ti aldaw a ti nobio ket maipanaw manipud kadakuada, ket kalpasanna agayunardanto.

¹⁶ Awan ti tao a mangitakop iti baro a lupot iti daan a pagan-anay, ta ti takop ket mapisangto manipud iti lupot, ket ad-addanto a mapigis.

17 Kasta met a saan nga ikabil dagiti tattao ti baro nga arak iti daan a lalat a pagikkan iti arak. No aramidenda dayta, bumtak ti lalat, maibellengto ti arak, ket mapirdi dagiti lalat a pagikkan iti arak. Ngem ketdi, ikabilda ti baro nga arak iti baro a lalat a pagikkan, ket saandanto a mapirdi.

18 Bayat nga ibagbaga ni Jesus dagitoy a banbanag kadakuada, pagammoan adda maysa nga opisial nga immay ken nagparintumeng kenkuana. Kinunana, “Ti anakko a babai ket kapatpatayna, ngem umayka ket ipataymo ta imam kenkuana, ket agbiagto isuna.”

19 Ket timmakder ni Jesus ken simmurot kenkuana, ken kasta met ti inaramid dagiti adalanna.

20 Pagammoan, adda met babai nga agpad-padara iti sangapulo ket dua a tawen, ket napan iti likudan ni Jesus ket sinagidna ti gayadan ti pagan-anay ni Jesus.

21 Ta kinunana iti bagina, “No masagidko laeng ti pagan-anayna, umimbagak.”

22 Ngem timmalliaw ni Jesus ket nakitana isuna, ket kinunana, “Anakko a babai, pakiridem ta pakinakemmo. Pinaimbagnaka ti pammatim.” Ket dagus nga immimbag.

23 Idi simmangpet ni Jesus idia y balay ti opisial, nakitana dagiti agtuktokar iti plauta ken dagiti agaariwawa a tattao.

24 Kinunana, “Pumanawkayo, ta saan a natay ti ubing, ngem isuna ket nakaturog.” Ngem kinatkatawaanda isuna nga inum-umsi.

25 Idi naparuaren dagiti adu a tattao, simrek

ni Jesus iti siled ket iniggamanna ti imana, ket bimmangon ti ubing.

²⁶ Ti damag maipanggep iti daytoy ket nagwaras iti amin iti dayta a rehion.

²⁷ Iti ilalabas ni Jesus manipud sadiay, simmurot kenkuana ti dua a bulsek a lallaki. Saanda a nagsarsardeng a nagpukpukkaw a kunada, “Maasika kadakami, Anak ni David!”

²⁸ Idi nakastrek ni Jesus iti balay, napan kenkuana dagiti bulsek a lallaki. Kinuna ni Jesus kadakuada, “Mamatikayo kadi a kabaalak nga aramiden daytoy?” Kinunada kenkuana, “Wen, Apo.”

²⁹ Ket sinagid ni Jesus dagiti matada ket kinunana, “Maaramid ngarud kadakayo sigun iti pammatiyo.”

³⁰ Ket nalukatan dagiti matada. Kalpasanna, nainget a binilin ida ni Jesus a kunana, “Kitaenyo ta awan koma ti makaammo ti maipanggep iti daytoy.”

³¹ Ngem rimmuar dagiti dua a lallaki ket inwaragawagda ti maipanggep iti daytoy a damag iti entero a rehion.

³² Idi pumanawen dagiti dua a lallaki, adda met maysa nga umel a lalaki a linuganan ti demonio nga inyegda kenni Jesus.

³³ Idi napaksiaten ti demonio, nagsao ti umel a lalaki. Nasdaaw dagiti adu a tattao ket kinunada, “Awan pay ti nakita a kastoy ditoy Israel!”

³⁴ Ngem kunkuna dagiti Pariseo, “Babaen iti pangulo dagiti demonio, pakpaksiatenna dagiti demonio.”

³⁵ Napan ni Jesus kadagiti amin a siudad ken

aw-away. Intultuloyna ti nangisursuro kadagiti sinagogada, inkaskasabana ti ebanghelio ti pagarian, ken pinaimbagna amin a kita ti sakit ken amin a kita ti an-annayen.

³⁶ Idi makitana dagiti adu a tattao, naasian isuna kadakuada, gapu ta mariribukanda ken maup-upayda. Kasla da la karnero nga awan ti mangipastor kadakuada.

³⁷ Kinunana kadagiti adalanna, “Nawadwad ti maapit, ngem sumagmamano dagiti agtrabtrabaho.

³⁸ Agkararagkayo ngarud iti Apo ti panagapit, tapno mangibaon isuna kadagiti agtrabaho iti apitenna.”

10

¹ Inayaban ni Jesus dagiti sangapulo ket dua nga adalanna ket inikkanna ida iti turay kadagiti narugit nga espiritu, a mangpaksiat kadakuada, ken mangpaimbag iti amin a kita ti saksakit ken amin a kita ti an-anayen.

² Ita, ti nagan dagiti sangapulo ket dua nga apostol ket dagitoy: Ti umuna, ni Simon (nga aw-awaganna met iti Pedro), ken ni Andres a kabsatna; ni Santiago nga anak a lalaki ni Zebedeo, ken ni Juan a kabsatna;

³ ni Felipe, ken ni Bartolome; ni Tomas, ken ni Mateo nga agsingsingir iti buis; ni Santiago nga anak ni Alfeo, ken ni Tadeo;

⁴ ni Simon a Patriota, ken ni Judas Iscariote, a mangliputto kenkuana.

⁵ Dagitoy a sangapulo ket dua ti imbaon ni Jesus. Binilinna ida, a kinunana, “Saankayo a

mapmapan iti uray sadino a lugar a paggigianan dagiti Hentil, ken saankayo a sumrek iti uray sadino nga ili dagiti Samaritano.

⁶ Mapankayo ketdi kadagiti mapukpukaw a karnero iti balay ti Israel.

⁷ Iti ipapanyo, ikasaba ken ibagayo, 'Ti pagarian ti langit ket immasidegen.'

⁸ Paimbagenyo dagiti agsakit, pagungarenyo dagiti natay, dalusanyo dagiti agketong, ken paksiatenyo dagiti demonio. Inawatyo nga awan bayadna, ket itedyo nga awan bayadna.

⁹ Saankayo a mangitugot iti uray ania a balitok, pirak, wenno gambang kadagiti pitakayo.

¹⁰ Saankayo a mangitugot iti bay-on iti panagdaliasatyo, wenno sobra a pagan-anay, wenno sandalias, wenno sarukod, ta ti agrabtrabaho maikari iti taraonna.

¹¹ a siudad wenno away a papananyo, amoenyo no sinno ti maikari iti daytoy, ket agtalinaedkayo sadiay agingga a pumanawkayo.

¹² No sumrekkayo iti balay, kablaawanyo daytoy.

¹³ No maikari ti balay, umay koma ti kappia nga adda kadakayo iti daytoy. Ngem no saan a maikari, agsubli koma ti kappia kadakayo.

¹⁴ Maipapan kadagiti saan a mangawat kadakayo wenno dumngeg kadagiti sasaoyo, no pumanawkayo iti dayta a balay wenno siudad, pagpagenyo dagiti tapok manipud kadagiti sakayo.

¹⁵ Pudno, ibagak kadakayo, nalaglag-anto para iti Sodoma ken Gomorra iti aldaw ti panangukom ngem iti dayta a siudad.

¹⁶ Kitaenyo, ibaonkayo a rummuar a kasla karnero iti nagtitingngaang dagiti lobo, isu nga agbalinkayo a kas kasirib dagiti uleg ken naamo a kas kadagiti kalapati.

¹⁷ Agannadkayo kadagiti tattao! Ipandakay-onto kadagiti konseho, ket saplitandakayonto kadagiti sinagogada.

¹⁸ Ket ipandakayonto iti sangoanan dagiti gobernador ken kadagiti ar-ari gapu kaniak, kas pammaneknek kadakuada ken kadagiti Hentil.

¹⁹ Inton ipandakayo, saankayo a madanagan iti maipanggep no kasano wenno ania ti ingkayonto saritaen, ta no ania ti inkayonto saritaen ket maited kadakayo iti dayta nga oras.

²⁰ Ta saan a dakayo ti agsaritanto, ngem ti Espiritu ti Amayo nga agsao kadakayo.

²¹ Iyawatto ti kabsat ti kabsatna iti patay, ken ti ama ti anakna. Dagiti annak busorendanto dagiti nagannakda ket isudanto ti pakaigapuan ti pannakatay dagiti nagannakda.

²² Guraennakayonto ti amin gapu iti naganko. Ngem siasinoman a makaibtur aginga iti panungpalan, maisalakanto dayta a tao.

²³ No parigatendakayo iti daytoy a ciudad, mapankayo iti sumaruno, ta pudno ibagak kadakayo, saanyo pay laeng a nasursor amin ciudad ti Israel ket addan ti Anak ti Tao.

²⁴ Ti maysa nga adalan ket saan a natantantok ngem iti mannursurona, kasta met a saan a nangatngato ti maysa a tagabu ngem iti amona.

²⁵ Umanayen iti adalan ti panagbalinna a kas iti mannursurona, kasta met iti tagabu a kas iti amona. No Beelzebub ti inyawagda iti amo ti

balay, ad-adda pay ketdi a dakdakes ti nagan nga iyawagda kadagiti kameng ti balayna!

²⁶ Ngarud, saankayo nga agbuteng kadakuada, ta awan ti nailemmeng a saanto a maibutaktak, ken awan ti nailimed a saanto a maammoan.

²⁷ Ti ibagak kadakayo iti kasipngetan, ibagayo iti lawag, ket ti mangngegyo a naiyarsaas iti lapayagyo, iwaragawagyo iti tuktok dagiti babalalay.

²⁸ Saankayo nga agbuteng kadagiti mangpatay iti bagi ngem saanda a kabaelan a papatayen ti kararua. Ngem ketdi, agbutengkayo kenkuana a makabael a mangdadael iti bagi ken kararua idiai impierno.

²⁹ Saan kadi a mailako ti dua a billit tuleng iti maysa a bassit a barya? Nupay kasta, awan ti uray maysa kadakuada ti matmatnag iti daga a saan nga ammo ti Amayo.

³⁰ Ngem uray dagiti buok iti uloyo ket nabilang amin.

³¹ Dikay agbuteng. Napatpategkayo nga adayo ngem kadagiti adu a billit tuleng.

³² Ngarud, tumunggal maysa a mangbigbig kaniak iti sangoanan dagiti tattao, bigbigecto met iti sangoanan ni Amak nga adda sadì langit.

³³ Ngem ti siasinoman a mangilibak kaniak iti sangoanan dagiti tattao, ilibakkonto met iti sangoanan ni Amak nga adda sadì langit.

³⁴ Saanyo a panunoten nga immayak a mangiyeg iti kappia ditoy daga. Saanak nga immay a mangiyeg iti kappia, no diket kampilan.

³⁵ Ta immayak a mangpataud iti panangbusor ti maysa a lalaki iti amana, ken ti anak a babai

a maibusor iti inana, ken ti manugang a babai a maibusor iti katuganganna a babai.

³⁶ Ti kabusor ti tao ket dagitinto bukodna a kabbalay.

³⁷ Siasinoman a mangay-ayat iti amana wenno ti inana iti nalablabes ngem siak ket saan a maikari kaniak. Ket siasinoman a mangay-ayat iti anakna a lalaki wenno anakna a babai iti nalablabes ngem siak ket saan a maikari kaniak.

³⁸ Siasinoman a saan a mangbaklay iti krusna ken saan a sumurot kaniak ket saan a maikari kaniak.

³⁹ Siasinoman a mangsapul iti biagna, mapukawnanto daytoy. Ngem siasinoman ti mapukaw iti biagna gapu kaniak masapulannanto daytoy.

⁴⁰ Siasinoman a mangpasangbay kadakayo pasangbayennak met, ket siasinoman a mangpasangbay kaniak pasangbayenna met ti nangibaon kaniak.

⁴¹ a mangpasangbay iti profeta gapu ta isuna ket profeta makaawatto iti gunggona a para iti profeta. Ket siasinoman a mangpasangbay iti nalinteg a tao gapu ta isuna ket nalinteg a tao makaawatto iti gunggona a para iti nalinteg a tao.

⁴² Siasinoman a mangted iti maysa kadagitoy a kanunumoan, iti uray sangabaso a nalamiis a danum a mainum, gapu ta isuna ket maysa nga adalan, pudno, ibagak kadakayo, saannanto a mapukaw ti gunggonana.”

11

¹ Ket napasamak a kalpasan a binilin ni Jesus

dagiti sangapulo ket dua nga adalanna, pimmanaw isuna manipud sadiay tapno mangisuro ken mangasaba kadagiti siudadada.

² Ita, idi nanggeg ni Juan idia pagbaludan ti maipanggep kadagiti inaramid ti Cristo, nangipatulod iti mensahe babaen kadagiti adalanna

³ ket kinunana kenkuana, “Sika kadi daydiay umay, wenna agbirokkami pay kadi iti sabali?”

⁴ Simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada, “Mapankayo ket ipadamagyo kenni Juan no ania ti nakita ken nanggeganyo.

⁵ Makakitan dagiti bulsek a tattao, magmagnan dagiti pilay a tao, madaldalusanen dagiti agketong, makanggegen dagiti tuleng a tattao, mapagpagungaren dagiti natay, ken maipadpadamag ti naimbag a damag kadagiti agkasapulan a tattao.

⁶ Ket nabendisionan ti siasinoman nga awan pulos ti tiempo nga agduadua kaniak.”

⁷ Ket idi pimmanawen dagitoy a lallaki, inrugi ni Jesus nga ibaga ti maipanggep kenni Juan kadagiti adu a tattao, “Ania ti napanyo kinita idia let-ang— maysa a runo a gungngunggonen ti angin?”

⁸ Ngem ania ti napanyo kinita— maysa a tao a nakakawes iti nalammuyot a pagan-anay? Pudno a dagiti nakakawes iti nalammuyot a pagan-anay ket agnanaed kadagiti balay dagiti ari.

⁹ Ngem ania ti napanyo kinita— maysa a profeta? Wen, kunak kadakayo, nangnangruna pay ngem maysa a profeta.

¹⁰ Isuna ti dakdakamaten ti naisurat idi, 'Ki-

taem, ibaonko ti mensaherok iti sangoananam a mangisagananto iti dalanmo sakbay a mapanka.'

¹¹ Sipupudno nga ibagak kadakayo, kadagiti impasngay dagiti babbai ket awan ti siasinoman a natantan-ok ngem ni Juan a Mammuniag. Ngem ti tao a kanunumoan iti pagarian ti langit ket natantan-ok ngem isuna.

¹² Manipud kadagiti al-aldaw ni Juan a Mammuniag agingga ita, ti pagarian ti langit ket agsagsagaba iti kinaranggas, ket dagiti nararanggas a tattao pilitinda nga alaen daytoy.

¹³ Ta amin dagiti profeta ken ti linteg ket nangipadpadtoda agingga kenni Juan.

¹⁴ Ket no sipapaluboskayo nga awaten daytoy, daytoy ni Elias, ti naipadto nga umay.

¹⁵ Siasinoman nga addaan iti lapayag a dumngeg, dumngeg koma isuna.

¹⁶ ania ti pangiyaspingan iti daytoy a kaputotan? Kasla da la ubbing nga agay-ayam iti pagtagilakuan, nga agtugtugaw ket ibaga iti maysa ken maysa

¹⁷ a kunada, 'Nagtukarkami iti plauta para kenka, ket saanka a nagsala. Nagladingitkami, ket saanka a nagsangit.'

¹⁸ Ta immay ni Juan a saan a mangmangan iti tinapay wenno uminom iti arak, ket kinunada, 'addaan isuna iti demonio.'

¹⁹ Immay ti Anak ti Tao a nangan ken immynom ket kinunada, 'Kitaenyo, isuna ket maysa a narawet ken mammartek a tao, gayyem dagiti agsingsingir iti buis ken dagiti managbasol!' Ngem napaneknekan ti kinasirib babaen kadagiti aramidna."

²⁰ Kalpasan ket inrugi ni Jesus a binabalaw dagiti siudad a kaaduan a nangaramidanna kadagiti naindaklan nga aramidna, gapu ta saanda a nagbabawi.

²¹ “Asika pay, Corazin! Asika pay, Betsaida! No dagiti naidaklan nga aramid a naaramid kadakayo ket naaramid idia y Tiro ken Sidon, nabayagkoman a nagbabawida babaen iti naker-sang a lupot ken dapdapo.

²² Ngem maibturanto ti pannakaukom ti Tiro ken Sidon iti dayta nga aldaw ngem kadakayo.

²³ Sika, Capernaum, panpanunotem kadi a maitan-okka idia y langit? Saan, maipababakanto idia y hades. Ta no idia y Sodoma ti nakaaramidan dagiti naindaklan nga aramid a naaramid kadakayo, adda koma pay laeng agingga ita.

²⁴ Ngem ibagak kadakayo a nalaklakanto para iti daga ti Sodoma inton aldaw ti pannakaukom ngem kadakayo.”

²⁵ Iti dayta a tiempo kinuna ni Jesus, “Dayawenka, Ama, Apo ti langit ken ti daga, gapu ta inlimesmo dagitoy a banbanag manipud kadagiti nasirib ken nasaririt, ket impakaam-mom kadagiti saan a nasuroan, a kas kadagiti babassit nga ubbing.

²⁶ Wen, Ama, ta makaay-ayo unay daytoy iti imatangmo.

²⁷ Amin a banbanag ket naitalek kaniak manipud iti Amak. Ket awan ti makaam-ammo iti Anak malaksid iti Ama, ket awan ti makaam-ammo iti Ama malaksid iti Anak, ken siasinoman a tarigagayan ti Anak a pangipakaammoan

kenkuana.

²⁸ Umaykayo kaniak, aminkayo nga agtrab-trabaho ken madagdagsenan, ket ikkankayo iti panaginana.

²⁹ Alaenyo ti sangolko ket agsursurokayo kaniak, ta naemmaak ken napakumbaba ti pusok, ket makasapulayo iti inana para kadagiti kararuayo.

³⁰ Ta nalag-an ti sangolko ken nalag-an ti ipabaklayko kadakayo."

12

¹ Iti dayta a tiempo, napan ni Jesus kadagiti katalalonan iti Aldaw a Panaginana. Mabisin dagiti adalanna ket rinugianda ti nangruros kadagiti dawa ti trigo ket kinnanda dagitoy.

² Ngem idi nakita dagiti Pariseo dayta, kinunada kenni Jesus, "Kitaem, inaramid dagiti adalam ti saan a nainkalintegang nga aramiden iti Aldaw a Panaginana."

³ Ngem kinuna ni Jesus kadakuada, "Saanyo kadi a pulos a nabasa ti inaramid ni David, idi mabisin isuna, ken dagiti lallaki a kakaduana?"

⁴ No kasano a simrek isuna iti balay ti Dios ket nangan iti tinapay a naidaton, a saan a nainkalintegang a kanenna, ken saan a nainkalintegang para kadagiti kakaduana, ngem nainkalintegang laeng para kadagiti papadi?

⁵ Ken saanyo kadi a nabasa ti linteg, nga iti Aldaw a Panaginana, dagiti papadi idiaiy templo ket tinulawanda ti Aldaw a Panaginana ngem saanda a nakabasolan daytoy?

6 Ngem ibagak kadakayo nga adda ditoy ti nangnangruna ngem ti templo.

7 No naammoanyon ti kayat a sawen daytoy, 'Asi ti tarigagayak a saan ket a daton,' saanyo koman nga inukom ti awan basolna.

8 Ta ti Anak ti Tao isu ti Apo ti Aldaw a Panaginana."

9 Kalpasanna, pimmanaw ni Jesus manipud idiy ket simrek iti sinagogada.

10 Pagammoan, adda lalaki a kimbet ti maysa nga imana. Nagsaludsod dagiti Pariseo kenni Jesus, a kunada, "Nainkalintegan kadi a mangpaimbag iti Aldaw a Panaginana?" tapno mabalinda nga ibaga nga isuna ket nakabasol.

11 Kinuna ni Jesus kadakuada, "Adda kadi kadakayo ti a no addaan iti maymaysa a karnero, ket mairana a matnag iti nauneg nga abut iti Aldaw a Panaginana, saanna kadi a gammatan daytoy ket aonenna?"

12 Adayo ngarud a napatpateg ti tao ngem iti karnero! Isu a nainkalintegan ti panangaramid iti naimbag iti Aldaw a Panaginana."

13 Kalpasanna, kinuna ni Jesus iti lalaki, "Iyunnatmo ti imam." Inyunnatna ti imana, ket napaimbag daytoy, kas kasalun-at ti maysa nga imana.

14 Ngem pimmanaw dagiti Pariseo ket nagpanggepda iti maibusor kenkuana. Nangbirokda iti wagas no kasano a maipapatayda isuna.

15 Idi naammoan ni Jesus daytoy, immadayo isuna manipud sadiay. Adu a tattao ti nangsurot kenkuana ket pinaimbagna ida amin.

16 Binilinna ida nga awan pangibagbagaanda

maipapan kenkuana,

¹⁷ tapno matungpal ti naibaga idi babaen kenni profeta Isaias, a kunana,

¹⁸ “Adtoy ti pinilik nga adipenko; ti ay-ayatek, a pakaay-aywan unay ti kararuak. Paumayekto ti Espirituk kenkuana, ket ipakaammonanto ti pannakaukom kadagiti Hentil.

¹⁹ Saanto isuna a makisinnupiat wenno agpukkaw; wenno adda makangngeg iti timekna kadagiti kalsada.

²⁰ Sannanto a dadaelen ti aniaman a naparpar a runo; saannanto nga iddepen ti aniaman nga umas-asuk a pabilo, agingga a mapagballigina ti panangukom.”

²¹ Ket maaddaanto dagiti Hentil iti kinatalged iti naganna.”

²² Ket adda nangyegda kenni Jesus iti maysa a tao a bulsek, umel ken linuganan ti demonio. Pinaimbagna isuna, ket nakapagsaon ken nakakitan ti umel a lalaki.

²³ Nasdaaw amin dagiti tattao ket kinunada, “Mabalin ngata a daytoy a lalaki ti anak ni David?”

²⁴ Ngem idi nangngeg dagiti Pariseo daytoy a nakakaskasdaaw, kinunada, “Saan a mangpaksiat daytoy a tao kadagiti demonio malaksid no babaen kenni Beelzebub, ti prinsipeng dagiti demonio.”

²⁵ Ngem ammo ni Jesus dagiti panpanunotenda ket kinunana kadakuada, “Tunggal pagarian nga agbibinnusor dagiti umilina ket agbalin nga awan serserbina, ken tunggal siudad wenno balay nga awan panagkaykaysana ket saanto a

makatakder.

²⁶ No ni Satanas ket paksiatenna ni Satanas, busorena ti bagbagina. Kasano pay a makapagtultuloy ti pagarianna?

²⁷ Ket no mangpakpaksiatak kadagiti demonio babaen kenni Beelzebub, siasino ngarud ngay ti mangmangted kadagiti annakyo iti pannakabalina a mangpaksiat kadakuada? Gapu iti daytoy, isudanto dagiti agbalin nga ukomyo.

²⁸ Ngem no mangpakpaksiatak kadagiti demonio babaen iti Espiritu ti Dios, ngarud ti pagarian ti Dios ket immay kadakayo.

²⁹ Ken kasano a sumrek ti siasinoman iti balay ti napigsa a tao ken agtakaw kadagiti sanikuana no saanna nga igalut nga umana ti napigsa a tao? Sananto takawen dagiti sanikuana manipud iti balayna.

³⁰ Ti saanko a kadua ket maibusor kaniak, ken ti saan a makipagurnong kaniak ket agiwara.

³¹ Ibagak kadakayo, mapakawanto ti tunggal basol ken panangtabbaaw kadagiti tao, ngem saanto a mapakawan ti panangtabbaaw iti Espiritu.

³² Ken ti siasinoman nga agsao iti aniaman a maibusor iti Anak ti Tao, mapakawanto dayta kenkuana. Ngem ti siasinoman nga agsao a maibusor iti Espiritu Santo, saanto a mapakawan dayta kenkuana, iti daytoy man a lubong, wenno iti masakbayan.

³³ Ibilangyo a napintas ti maysa a kayo no napintas ti bungana, ken ibilangyo a saan a napintas ti kayo no saan a napintas ti bungana, ta mailasinmo ti kayo babaen iti bungana.

³⁴ Dakayo nga annak dagiti uleg, agsipud ta dakeskayo, kasano a makapagsaokayo kadagiti nasayaat a banbanag? Ta no ania ti adda iti puso ti tao isu met ti isawang ti ngiwatna.

³⁵ Ti nasayaat a tao ket agaramid iti nasayaat gapu iti kinasayaat nga adda iti pusona, ken ti dakes a tao ket agaramid iti dakes gapu iti kinadakes nga adda iti pusona.

³⁶ Ket ibagak kadakayo nga inton aldaw ti pan-nakaukom, sungbatanto dagiti tattao ti tunggal awan serserbina a sao a naisawangda.

³⁷ Ta babaen kadagiti saom, maibilangka a nalinteg, ken makedngankanto babaen kadagiti saom.”

³⁸ Ket simmungbat dagiti sumagmamano nga eskriba ken Pariseo kenni Jesus ket kinunada, “Manursuro, kayatmi ti makakita iti pagilasinan manipud kenka.”

³⁹ Ngem simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada, “Agbirbirok iti pagilasinan ti dakes ken mannakikamalala a kaputotan. Ngem awan ti maited a pagilasinan malaksid laeng iti pagilasinan ni Jonas a profeta.

⁴⁰ Ta kas kenni Jonas a tallo nga aldaw ken tallo a rabiina iti tian ti dakkel a lames, kastanto met a ti Anak ti Tao ket tallo nga aldaw ken tallo a rabiinanto iti puso ti daga.

⁴¹ Iti pannakaukom, tumakderto dagiti lallaki iti Nineve iti sangoanan dagitoy a henerasion ket ukomenda daytoy. Ta nagbabawida iti panagkasaba ni Jonas, ket kitaenyo, adda ditoy ti natantan-ok ngem ni Jonas.

⁴² Iti pannakaukom, tumakderto ti Reyna ti

Abagatan a kaduana dagiti lallaki iti daytoy a henerasion ket ukomenanna daytoy. Naggapu isuna iti pungto ti daga tapno agdengngeg iti kinasirib ni Solomon, ket kitaenyo, adda ditoy ti natantan-ok ngem ni Solomon.

⁴³ No pimmanaw ti narugit nga espiritu iti maysa a lalaki, lumabas kadagiti namaga a lugar ket mangsapul iti paginanaan, ngem awan ti masapulanna.

⁴⁴ Ket kunaenna, 'Agsubliak iti balayko a naggapuak.' Iti panagsublina, masarakanna a nawalisan ken naiurnos daytoy a balay.

⁴⁵ Iti kasta, pumanaw ket mapan mangikuyog iti pito nga espiritu a nadakdakes pay ngem isuna, ket umayda amin agnaed sadiay. Ket agbalin a dakdakes ngem iti immuna ti pagtungpalan ti kasasaad dayta a lalaki. Kastanto met ti pagbanagan daytoy a dakes a henerasion."

⁴⁶ Bayat nga agsasao pay laeng ni Jesus kadagiti adu a tattao, adda met a nakatakder iti ruar ti ina ken dagiti kakabsatna a lallaki, ket kayatda a katungtongen isuna.

⁴⁷ Adda nangibaga kenkuana, "Kitaem, agtak-takder ti inam ken dagiti kakabsatmo a lallaki iti ruar, ket kayatdaka a katungtongen."

⁴⁸ Ngem simmungbat ni Jesus ket kinunana iti nangibaga kenkuana, "Siasino aya ti inak? Ken siasino aya dagiti kakabsatko a lallaki?"

⁴⁹ Ket inturongna ti imana kadagiti adalanna sana kinuna, "Kitaenyo, adtoy ti inak ken dagiti kakabsatko a lallaki!

⁵⁰ Ta ti siasinoman a mangaramid iti pagayatan ni Amak nga adda sadi langit, dayta a tao ti

kabsatko a lalaki, ken ti kabsatko a babai, ken ti inak.”

13

¹ Iti dayta nga aldaw, rimmuar ni Jesus iti balay ket napan nagtugaw iti igid ti baybay.

² Naguummong dagiti nakaad-adu unay a tattao iti aglawlawna, isu a naglugan isuna iti bangka ket nagtugaw iti daytoy. Nagtakder dagiti amin a tattao iti igid ti baybay.

³ Ket insuro ida ni Jesus iti adu a banbanag babaen kadagiti pangngarig. Kinunana, “Dumnggekayo, adda maysa a lalaki a napan nagmula.

⁴ Iti panagmulana, nagdisso dagiti dadduma a bukel iti igid ti dalan, ket immay dagiti billit ket tinuktokda dagitoy.

⁵ Nagdisso dagiti dadduma a bukbukel iti kabatbatoan, ket awan unay ti dagana. Nagtuboda a dagus, gapu ta saan unay a nauneg ti daga.

⁶ Ngem idi makatangkayagen ti init, nalaylayda gapu ta awan ti ramutda, ket nagangoda.

⁷ Nagdisso dagiti dadduma a bukbukel kadagiti kasisiitan a mula. Dimmakkel dagiti siit a mula ket lineppesda ida.

⁸ Nagdisso dagiti dadduma a bukbukel iti nasayaat a daga ket nagdawada, adda nagdawa iti sangagasut, adda met ti nagdawa iti innem a pulo ken tallopu.

⁹ Siasinoman nga addaan iti lapayag, dumnggek koma.”

¹⁰ Immay dagiti adalan ket kinunada kenni Jesus, “Apay a makisaritaka kadagiti tattao babaen kadagiti pangngarig?”

11 Simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada, "Naikkankayon iti pannakaawat kadagiti palimed iti pagarian ti langit, ngem saan a naited daytoy kadakuada.

12 Gapu ta ti siasinoman nga addaan, ket maikkanto pay iti ad-adu. Ngem ti siasinoman nga awanan, maikkatto pay uray dagiti adda kenkuana.

13 Isu a makisarsaritaak kadakuada kadagiti pangngarig, gapu ta uray no makakitada, saan a pudno a makakitada. Ken uray no mangmangngegda, saan a pudno a makangngegda, wenno makaawatda.

14 Natungpal kadakuada ti padto ni Isaias, a kunana, 'Iti panagdengdengngegyo, mangngegyonto, ngem saanyonto a pulos a maawatan; iti panangkitayo, makakitakayonto, ngem saanyonto a pulos a makita.

15 Ta natangken ti puso dagitoy a tattao, ken narigatda a makangngeg, ken inkidemda dagiti matada, isu a saanda a makakita, wenno makangngeg, wenno makaawat kadagiti pusoda, isu nga agsublidanto manen ket paimbagekto ida.'

16 Ngem nagasat dagiti matayo, ta makakitada; ken dagiti lapayagyo, ta makangngegda.

17 Pudno, ibagak kadakayo nga adu a profeta ken nalinteg a tattao ti nagtarigagay a makakita kadagiti banbanag a makitkitayo, ngem saanda a nakita dagitoy. Tinarigagayanda a mangngeg dagiti banbanag a mangmangngegyo, ngem saanda a nangngeg dagitoy.

18 Denggenyo ngarud ti pangngarig

maipanggep iti mannalon a nangimula iti bukelna.

¹⁹ No adda makanggeg iti sao maipanggep iti pagarian ngem saanna met a maawatan daytoy, umay ti managdakdakes ket takawennna ti naimula iti pusona. Daytoy ti naimula a bukel iti igid ti dalan.

²⁰ Ti naimula iti kabatbatoan ket ti tao a nakanggeg iti sao ken dagus a nangawat iti daytoy nga addaan iti rag-o,

²¹ ngem saan isuna a rimmamut ket apagbiit laeng a nagtalinaed. Idi adda ti nakaro a panagrigrigat wenno pannakaidadanes gapu iti sao, dagus a maupay.

²² Ti naimula kadagiti nasiit a mula ket ti tao a nakanggeg iti sao, ngem ti sao lineppes dagiti pakaringgoran iti lubong ken ti panangallilaw dagiti kinabaknang, ket saan isuna a makapagbunga.

²³ Ti naimula iti nadam-eg a daga, ket ti tao a dumnggeg iti sao ken maawatanna daytoy. Agbungbunga isuna ken makapagpataud iti mula, makapagpataud iti sangagasut a daras iti naimula, dadduma ket innem a pulo, ken ti dadduma ket tallopulo a daras ti kaadu ti naimula.”

²⁴ Nangibaga pay ni Jesus kadakuada iti sabali pay a pangngarig. Kinunana, “Ti pagarian ti langit ket maiyarig iti maysa a tao a napan nagmula iti nasayaat a bukel iti talonna.

²⁵ Ngem bayat a matmaturog dagiti tattao, immay ti kabusorna ket nagmula met kadagiti ruot iti nagbabaetan dagiti trigo sa pimmanaw.

²⁶ Idi nagrusing dagiti bulongna ken agbungadan, ket nagparang met dagiti ruot.

²⁷ Immay dagiti adipen ti makinkukua iti daga ket kinunada kenkuana, 'Amo, saan kadi a nasayaat a bukel ti immulam iti talonmo?' Kasano nga adda nagtubo a ruotna?'

²⁸ Kinunana kadakuada, 'Maysa a kabusor ti nangaramid iti daytoy.' Kinuna dagiti adipen kenkuana, 'Kayatmo kadi a mapankami ket parutenmi dagitoy?'

²⁹ Kinuna ti makinkukua iti daga, 'Saan. Gapu ta bayat a parparutenyo dagiti ruot, amangan no mairaman a maparutyoy dagiti trigo.

³⁰ Bay-anyo a dumakkelda nga agpada agingga iti panagapit. Iti tiempo ti panagapit, ibagakto kadagiti agapit, "Umuna a parutenyo dagiti ruot ket reppeteng dagitoy tapno mapuoranda, ngem urnongenyoy dagiti trigo idiay kamaligko."''

³¹ Ket nangibaga ni Jesus iti sabali pay a pangngarig kadakuada. Kinunana, "Ti pagarian ti langit ket maiyarig bukel ti mustasa nga innala ti maysa a tao ket napanna immula iti talonna.

³² Daytoy a bukel ket pudno a kababassitan kadagiti amin a bukbukel. Ngem no dumakkell daytoy, dakdakkell daytoy ngem kadagiti mula iti minuyongan. Agbalin daytoy a kayo, isu nga umay agumok dagiti bilbillit iti tangatang kadagiti sangana."

³³ Ket nangibaga ni Jesus kadakuada iti sabali pay a pangngarig. "Ti pagarian ti langit ket kasla lebadura nga innala ti maysa a babai sana inlaok kadagiti tallo a rukod a namasa nga arina agingga nga immalsa ti namasa nga arina."

³⁴ Imbaga ni Jesus amin dagitoy a banbanag kadagiti adu a tattao babaen kadagiti pangngarig. Saan nga agsao isuna kadakuada a saan nga agaramat iti pangngarig.

³⁵ Daytoy ket tapno pumudno ti naisao idi babaen iti profeta, idi kinunana, “Kadagiti pangngarig iyungapkonto ti ngiwatko. Ibagakto dagiti banbanag a nailemmeng manipud idi naparsua ti lubong.”

³⁶ Kalpasanna, pinanawan ni Jesus dagiti adu a tattao ket simrek iti balay. Immay kenkuana dagiti adalanna ket kinunada, “Ilawlawagmo kadakami ti pangngarig dagiti ruot iti talon.”

³⁷ Simmungbat ni Jesus ket kinunana, “Ti agmulmula iti nasayaat a bukel ket ti Anak ti Tao.

³⁸ Ti talon ket ti lubong; ket ti nasayaat a bukel, dagitoy dagiti annak ti pagarian. Dagiti ruot ket dagiti annak ti managdakdakes,

³⁹ ket ti kabusor a nangimula kadakuada ket ti diablo. Ti panagapit ket isu ti kanibusanan ti lubong, ken dagiti agapit, isuda dagiti anghel.

⁴⁰ Ngarud, kas iti pannakaurnong ken panakapuor dagiti ruot, kastanto met inton kanibusanan ti lubong.

⁴¹ Ibaonto ti Anak ti Tao dagiti anghelna, ket urnongendanto ken ikkatenda iti pagarianna amin a banbanag a pakaigapuan ti panagbasol, ken dagidiay agar-aramid iti kinadakes.

⁴² Itapuakdanto ida idia urno ti apuy, ket sadiay addanto ti panagsasangit ken panagn-garetnget dagiti ngipen.

⁴³ Ket agraniagto dagiti nalinteg a tattao a kas

iti init iti pagarian ti Amada. Siasinoman nga addaan kadagiti lapayag, dumngeg koma.

⁴⁴ Ti pagarian ti langit ket maiyarig iti maysa a gameng a nailemmeng iti talon. Nasarakan daytoy ti maysa a tao ket inlemmengna daytoy. Iti ragsakna napanna inlako amin a sanikuana, ket ginatangna dayta a talon.

⁴⁵ Kasta met laeng a ti pagarian ti langit ket maiyarig iti agtagtagilako nga agsapsapul kadagiti napapateg a perlas.

⁴⁶ Idi nakasarak isuna iti maysa a perlas a nabalor unay, napanna inlako amin a sanikuana ket ginatangna daytoy.

⁴⁷ Kasta met laeng a ti pagarian ti langit ket maiyarig iti maysa nga iket a naiwayat iti baybay, ket makaurnong dayta iti tunggal kita dagiti parsua.

⁴⁸ Idi napunno daytoy, ingguyod dagiti mangngalap daytoy iti igid ti baybay. Ket nagtugawda ken inurnongda dagiti nasayaat a banbanag iti pangikargaan, ngem imbellengda dagiti awan serserbina a banbanag.

⁴⁹ Kastanto met ti mapasamak inton kanibusanan ti lubong. Umayto dagiti anghel ket isinada dagiti dakes manipud kadagiti nalinteg.

⁵⁰ Itapuakdanto dagiti managdakdakes iti urno ti apuy, ket sadiay addanto ti panagsasangit ken panagnagaretnget dagiti ngipen.

⁵¹ Naawatanyo kadi amin dagitoy a banbanag?" Kinuna dagiti adalan kenkuana, "Wen."

⁵² Ket kinuna ni Jesus kadakuada, "Ngarud tunggal eskriba a nagbalin nga adalan iti pagarian ti langit ket maiyarig iti lalaki a makinkukua

iti maysa a balay, a mangiruar kadagiti daan ken baro a banbanag manipud iti nangidulinanna kadagiti gamengna.”

⁵³ Idi nalpasen a naisao ni Jesus dagitoy a pangngarig, pimmanaw isuna manipud iti dayta a lugar.

⁵⁴ Ket napan ni Jesus iti bukodna a rehion ket nangisuro kadagiti tattao kadagiti sinagogada. Ti nagbanaganna, nagsiddaawda ket kinunada, “Sadino ti nangalaan daytoy a tao iti kinasiribna ken ti naggapuan dagitoy a nakakaskasdaaw?”

⁵⁵ Saan kadi a daytoy a lalaki ti anak ti karpintero? Saan kadi a ni Maria ti inana? Ken da Santiago, Jose, Simon ken Judas dagiti kakabsatna a lallaki?

⁵⁶ Ken saan kadi a kakadduatayo dagiti kakabsatna a babbai? Isu a sadino ti nangalaanna kadagitoy amin a banag?”

⁵⁷ Narurudda kenkuana. Ngem kinuna ni Jesus kadakuada, “Mapadayawan ti maysa a profeta malaksid iti bukodna a pagilian ken iti bukodna a pamilia.”

⁵⁸ Ket saan isuna a nangaramid iti adu a nakakaskasdaaw idiy gapu iti saanda a panamati.

14

¹ Iti dayta a tiempo, nangngeg ni Herodes, a tetrarka, ti damag maipanggep kenni Jesus.

² Kinunana kadagiti adipenna, “Ni Juan a Mammuniag ngarud dayta; nagungar isuna manipud kadagiti natay. Isu nga addaan isuna iti kasta a pannakabalin.”

³ Ta tiniliw ni Herodes ni Juan, ginalutanna, ken imbaludna gapu kenni Herodias, nga asawa ni Felipe a kabsatna.

⁴ Ta kinuna ni Juan kenkuana, “Saan a nainkalintegang nga alaem isuna kas asawam.”

⁵ Pinapatay koman ni Herodes isuna, ngem nagbuteng isuna kadagiti tattao, gapu ta imbilangda isuna a kas maysa a profeta.

⁶ Ngem idi dimteng ti panagkasangay ni Herodes, nagsala ti babai nga anak ni Herodias iti tengnga ket naay-ayo ni Herodes.

⁷ Kas supapakna, nagsapata isuna ket inkarina nga itedna kenkuana ti aniaman a kiddawenna.

⁸ Kalpasan a binilin isuna ti inana, kinunana, “Itedmo kaniak ditoy, ti ulo ni Juan a Mammuniag a nakaparabaw iti bandehado.”

⁹ Nagliddaang unay ti ari gapu iti kiddawna, ngem gapu iti sapatana, ken gapu kadagiti amin nga adda a kaduana iti pannangan, imbilinna a masapul a maaramid dayta.

¹⁰ Nangibaon isuna iti napan nangpugot kenni Juan idiy pagbaludan.

¹¹ Ket inyegda ti ulona a nakaparabaw iti maysa a bandehado ket intedda iti babai ket impanna daytoy iti inana.

¹² Ket immay dagiti adalanna ket innalada ti bangkay, ket impunponda daytoy. Kalpasanna, napanda imbaga kenni Jesus.

¹³ Ita, idi nangngeg ni Jesus daytoy, pimmanaw isuna sadiay babaen iti bangka ket nagturing iti maysa a lugar nga awan matagtagitao. Idi nangngeg dagiti tattao daytoy, nagnada a sim-

murot kenkuana manipud kadagiti siudad.

¹⁴ Ket simmangpet ni Jesus sakbay kadakuada ket nakitana dagiti nakaad-adu a tattao. Naasian isuna kadakuada ket pinaimbagna dagiti sakitda.

¹⁵ Idi rumabiin, napan dagiti adalan kenkuana ket kinunada, “Let-ang daytoy a lugar, ket sumipngeten. Pagawidemon dagiti adu a tattao, tapno makapanda kadagiti barrio ket gumatangda iti taraon a kanenda.”

¹⁶ Ngem kinuna ni Jesus kadakuada, “Saanen a masapul a pumanawda. Ikkanyo ida iti kanenda.”

¹⁷ Kinunada kenkuana, “Addaantayo laeng iti lima a tinapay ken dua a lames ditoy.”

¹⁸ Kinuna ni Jesus, “Iyegyo dagita kaniak.”

¹⁹ Ket binilin ni Jesus dagiti tattao nga agtugawda iti karuotan. Innalana dagiti lima a tinapay ken dua a lames. Kimmita idiaiy langit, benindesionanna ken pinispisina dagiti tinapay sana inted kadagiti adalan. Inted dagiti adalan daytoy kadagiti adu a tattao.

²⁰ Nanganda amin ket nabsogda. Ket inurnongda dagiti nabati kadagiti napisipisi a taraon-ket napunno ti sangapulo ket dua a labba.

²¹ Dagidiay nangan ket agarup lima a ribu a lallaki, malaksid kadagiti babbai ken ubbing.

²² Dagus a pinagluganna dagiti adalan iti bangka ket pinaunana ida idiaiy ballasiw, kabayatan a pagaw-awidenna dagiti tattao.

²³ Kalpasan a napagawidna dagiti adu a tattao, simmang-at isuna nga agmaymaysa iti bantay tapno agkararag. Idi rabiin, adda isuna sadiay nga agmaymaysa.

24 Ngem nakaadayon ti bangka manipud iti igid ket mayallo-allon gapu ta pasabat ti angin kadakuada.

25 Iti parbangon, immasideg ni Jesus kadakuada a magmagna iti rabaw ti baybay.

26 Idi nakita dagiti adalan a magmagna isuna iti rabaw ti baybay, nagbutengda ket kinunada, "Al-alia," ket nagikkisda gapu iti buteng.

27 Ngem dagus a nagsao ni Jesus kadakuada ket kinunana, "Papigsaenyo ti pakinakemyo! Siak daytoy! Saankayo nga agbuteng."

28 Simmungbat ni Pedro kenkuana ket kinunana, "Apo, no sika dayta, bilinennak nga umay kenka dita rabaw ti danum."

29 Kinuna ni Jesus, "Umayka." Isu nga immu-log ni Pedro manipud iti bangka ket nagna iti rabaw ti danum a mapan kenni Jesus.

30 Ngem idi nakita ni Pedro ti angin, nagbuteng isuna. Idi mangrugi isuna a lumned, nagikkis ket kinunana, "Apo, isalakannak!"

31 Dagus nga inyunnat ni Jesus ti imana, inigga-manna ni Pedro, ket kinunana kenkuana, "Sika a nagbassit ti pammatina, apay a nagduaduaka?"

32 Ket idi limmuganen da Jesus ken Pedro iti bangka, simmardeng ti panagpalayupoy ti angin.

33 Ket nagdayaw kenni Jesus dagiti adalan nga adda iti bangka ket kinunada, "Pudno a sika ti Anak ti Dios."

34 Idi nakaballasiwdan, simmangladda iti daga ti Genesaret.

35 Idi nabigbig dagiti tattao iti dayta a lugar ni Jesus, impadamagda kadagiti amin a lugar iti aglawlawda, ket inyegda kenkuana dagiti amin

a masaksakit.

³⁶ Nagpakpakaasida kenkuana nga uray sagi-denda laeng koma ti gayadan ti badona, no kasano ti kaadu ti nangsagid iti daytoy kasta met ti kaadu dagiti napaimbag.

15

¹ Kalpasanna, adda sumagmamano a Pariseo ken eskriba a naggapu idiay Jerusalem nga immay kenni Jesus. Kinunada,

² Apay a salungasingen dagiti adalam dagiti kaugalian dagiti panglakayen? Ta saanda a buggoan dagiti imada no manganda”

³ Simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada, “Ket dakayo - apay a salungasingenyo ti bilin ti Dios maigapu laeng kadagiti kaugalianyo?

⁴ Ta kinuna ti Dios, 'Raemem da amam ken inam, ken 'Awan duadua a matayto ti agsao iti dakes iti ama ken inana.

⁵ Ngem kinunayo, 'Siasinoman a mangibaga iti ama wenno inana, “Aniaman a tulong a maawatyo manipud kaniak ket sagut a maiteden iti Dios,”

⁶ dayta a tao ket saanen a masapul a raemenna ti amana. Iti daytoy a wagas, inaramidyon nga awan bileg ti sao ti Dios gapu laeng kadagiti kaugalianyo.

⁷ Dakayo nga managinsisingpet, pudno ti im-padto ni Isaias maipanggep kadakayo idi imba-gana,

⁸ 'Dayawendak dagitoy a tattao babaen kadag-iti bibigda ngem adayo ti pusoda kaniak.

⁹ Awan serserbi ti panagdaydayawda kaniak, gapu ta isursuroda a dagiti bilbilin nga inaramid ti tao ket sursuro a rumbeng a matungpal.”

¹⁰ Kalapasanna, inayabanna dagiti adu a tao ket kinunana kadakuada, “Denggen ken panunotenyo a naimbag -

¹¹ Awan ti umuneg iti ngiwat a makatulaw iti tao. Ngem ketdi, no ania ti rummuar iti ngiwat, daytoy ti mangtulaw iti tao.”

¹² Ket immasideg dagiti adalan ket kinunada kenni Jesus, “Ammom kadi a narurod dagiti Pariseo idi nangneganda daytoy nga insaom?”

¹³ Simmungbat ni Jesus ket kinunana, “Tunggal mula a saan nga inmula ti Amak nga adda sadi langit ket maparutto.

¹⁴ Bay-anyo ida, bulsekda a mangidaldalan. No idalan ti maysa a bulsek a tao ti sabali pay a bulsek a tao, agpadadanto a matnag iti abut.”

¹⁵ Simmungbat ni Pedro ket kinunana kenni Jesus, “Ilawlawagmo daytoy a pangngarig kadakami.”

¹⁶ Kinuna ni Jesus, “Awan kadi pay laeng met ti pannakaawatyo?

¹⁷ Saanyo kadi a makita nga aniaman a sumrek iti ngiwat ket magna iti tian ket kalpasanna rummuar a mapan iti kasilias?

¹⁸ Ngem dagiti banbanag a rummuar iti ngiwat ket nagtaud manipud iti puso. Dagitoy dagiti banbanag a mangtulaw iti tao.

¹⁹ Ta agtaud iti puso dagiti dakes a kapanunotan, pammapatay, pannakikamalala, kinaderrep, panagtakaw, saan a pudno a panangpaneknek, ken panangpadakes.

²⁰ Dagitoy dagiti banbanag a mangtulaw iti tao. Ngem ti saan a panagbuggo sakbay a mangan ket saan a pakatulawan ti tao.”

²¹ Kalpasanna, pimmanaw ni Jesus sadiay, ket immadayo a nagturong kadagiti rehion dagiti siudad ti Tiro ken Sidon.

²² Ket pagammoan, adda maysa a babai a Canaanita manipud iti dayta a rehion nga immay. Nagpukkaw ket kinunana, “Maasika kaniak, Apo a putot ni David; kasta unay ti panangparigat ti demonio iti anakko.”

²³ Ngem awan a pulos ti insungbat ni Jesus kenkuana. Immasideg dagiti adalanna ket nagpapakaaasida kenkuana, kinunada, “Paadaywem isuna ta agpukpukkaw isuna a sumursurot kadatayo.”

²⁴ Ngem simmungbat ni Jesus ket kinunana, “Saanak a naibaon iti siasinoman malaksid iti napukaw a karnero iti balay ti Israel.”

²⁵ Ngem immasideg isuna ket nagparintumeng iti sangoananna, kinunana, “Apo, tulongannak.”

²⁶ Simmungbat isuna ket kinunana, “Saan a nainkalintegan nga alaen ti tinapay dagiti ubbing sa ipurruak kadagiti uken.”

²⁷ Kinuna ti babai, “Wen Apo, ngem uray dagiti uken ket kanenda dagiti murkat a maregreg manipud iti lamisaan ti amoda.”

²⁸ Simmungbat ni Jesus ket kinunana kenkuana, “Babai, nagdakkell ti pammattim. Maaramid kenka a kas iti kiddawmo.” Ket immimbag ti anakna a babai iti dayta met la nga oras.

²⁹ Pimmanaw ni Jesus iti dayta a lugar ket na-

pan iti asideg ti Baybay ti Galilea. Ket simmangat iti maysa a turod ket nagtugaw sadiay.

³⁰ Adu a tattao ti napan kenkuana. Nangiyegda kadagiti pilay, bulsek, umel, lugpi a tattao, ken adu pay a masakit. Inyegda ida iti sakaan an ni Jesus, ket pinaimbagna ida.

³¹ Isu a nagsiddaaw dagiti adu a tattao idi makasaon dagiti umel, immimbag dagiti lugpi, makapagnan dagiti pilay ken makakitan dagiti bulsek. Inyegda ti Dios ti Israel.

³² Inayaban ni Jesus dagiti adalanna ket kinunana, “Maasianak kadagiti adu a tattao gapu ta tallon nga aldaw a nakikaduada kaniak ket awan ti kanenda. Saanko a kayat a papanawen ida a saan a nangan, ta no saan mabalina a matalimudaw iti dalan.”

³³ Kinuna dagiti adalanna, “Sadino ti pangalaanmi iti tinapay nga umanay a mangpennek kadagiti nakaad-adu a tattao iti kastoy a letang?”

³⁴ Kinuna ni Jesus kadakuada, “Mano a tinapay ti adda kadakayo?” Kinunada, “Pito, ken sumagmamano a babassit a lames.”

³⁵ Kalpasanna, binilin ni Jesus dagiti adu a tattao nga agtugaw iti daga.

³⁶ Innalana ti pito a tinapay ken ti lames, ket kalpasan a nagyaman, pinisipisina dagiti tinapay ket intedna dagitoy kadagiti adalanna. Inted dagiti adalanna dagitoy kadagiti adu a tattao.

³⁷ Nangan ken napnek amin dagiti tattao. Ket inurnongda dagiti taraon a natedda manipud kadagiti nasisipisi, ket adda napunno a pito a labba.

³⁸ Dagidiay a nangan ket uppat a ribu a lallaki, malaksid kadagiti babbai ken ubbing.

³⁹ Kalpasanna, pinagawid ni Jesus dagiti adu a tattao ken limmugan iti bangka ket napan iti rehion ti Magadan.

16

¹ Immay ken sinuot dagiti Pariseo ken dagiti Saduceo isuna babaen iti panangkiddawda a mangipakita isuna kadakuada iti pagilasinan manipud iti tangatang.

² Ngem simmungbat isuna ket kinunana kadakuada, “No iti rabii ibagayo, ‘Nasayaatto ti panawen ta nalabbaga ti tangatang.’”

³ Ken iti agsapa ibagayo, ‘Saan a nasayaat ti panawen itatta ta nalabbaga ken nalidem ti tangatang.’ Ammoyo nga ibaga ti kaipapanan iti langa ti tangatang ngem saanyo a maibaga ti kaipapanan dagiti pagilasinan kadagiti tiempo.

⁴ Agsapul iti pagilasinan ti dakes ken man-nakikamalala a kaputotan ngem awanto ti maited a pagilasinan malaksid iti pagilasinan ni Jonas.” Ket imbati ida ni Jesus sa immadayo.

⁵ Idi nakadanon dagiti adalan iti ballasiw, nalipatanda gayam ti nangitugot iti tinapay.

⁶ Kinuna ni Jesus kadakuada, “Dumngegkayo ket agannadkayo iti lebadura dagiti Pariseo ken dagiti Saduceo.”

⁷ Nagsisinnaludsod dagiti adalan ket kinunada, “Awan gamin ti naitugottayo a tinapay.”

⁸ Ammon ni Jesus daytoy ket kinunana, “Dakayo a bassit ti pammatina, apay nga ag-

sisinaludsodkayo ket ibagayo a gapu ta awan ti naitugoty a tinapay?

⁹ Saanyo kadi pay la a maawatan weno malagip dagiti lima a tinapay a naipaay kadagiti lima a ribu, ken no mano a labba ti naurnongyo?

¹⁰ Weno dagiti pito a tinapay a naipaay kadagiti uppat a ribu, ken no mano a labba ti naalayo?

¹¹ Kasano a saanyo a maawatan a saanak nga agsasao kadakayo maipanggep iti tinapay? Dumngegkayo a nasayaat ken agannadkayo iti lebadura dagiti Pariseo ken dagiti Saduceo.”

¹² Ket naawatandan a saan a maipanggep iti lebadura ti tinapay ti makagapu nga ibagbagana nga agannadda, no diket agannadda iti sursuro dagiti Pariseo ken dagiti Saduceo.

¹³ Ita, idi dimteng ni Jesus kadagiti rehion nga asideg iti Cesarea Filipos, sinaludsodna dagiti adalanna, kinunana, “Ania ti ibagbaga dagiti tattao a kinasiasino ti Anak ti Tao?”

¹⁴ Kinunada, “Ibagbaga dagiti dadduma a ni Juan a Mammuniag; ti dadduma ket ni Elias, ken dagiti sabali ket ni Jeremias, weno maysa kadagiti profeta.”

¹⁵ Kinunana kadakuada, “Ngem siasinoak iti panagkunayo?”

¹⁶ Simmungbat ni Simon Pedro, kinunana, “Sika ti Cristo, ti Anak ti sibibiag a Dios.”

¹⁷ Simmungbat ni Jesus a kinunana kenkuana, “Nabendisionanka, Simon Bar-Jonas, ta saan a ti lasag ken dara ti nangipakaammo iti daytoy kenka ngem ti Amak nga adda sadi langit.

¹⁸ Ibagak pay kenka a sika ni Pedro, ket iti

rabaw daytoy a bato, ipatakderkonto ti iglesiak. Saanto a pagballigian dagiti ruangan ti hades daytoy.”

¹⁹ Itedkonto kenka dagiti tulbek iti pagarian ti langit. Aniaman a galutam ditoy daga ket magalutanto met idiaiy langit, ken aniaman a warwaram ditoy daga ket mawarwaranto met idiaiy langit.”

²⁰ Ket binilin ni Jesus dagiti adalanna nga awan ti pangibagaanda nga isuna ti Cristo.

²¹ Manipud iti dayta a tiempo, inrugi ni Jesus nga ibaga kadagiti adalanna a masapul a mapan isuna idiaiy Jerusalem, agsagaba iti adu a banbanag iti ima dagiti panglakayen, kadagiti panguloen a papadi, ken kadagiti eskriba, mapapatay, ken mapagungarto iti maikatlo nga aldaw.

²² Ket inyado bassit ni Pedro isuna ket tinubngarna, a kunana, “Apo, maiyadayo koma kenka daytoy; saanto koma a pulos a mapasamak daytoy kenka.”

²³ Ngem timmalliaw ni Jesus ket kinunana kenni Pedro, “Adaywannak Satanas! Maysaka a manglapped kaniak, ta saanka a maseknan kadagiti banbanag a pakaseknan ti Dios, no diket kadagiti banbanag a pakaseknan dagiti tattao.”

²⁴ Kalpasanna, kinuna ni Jesus kadagiti adalanna, “No adda man ti kayatna a sumurot kaniak, masapul nga ilibakna ti bagina, baklayenna ti krusna, ket sumurot kaniak.

²⁵ Ta ti siasinoman a kayatna nga isalakan ti biagna ket mapukawnanto, ken siasinoman a makapukaw iti biagna gapu kaniak ket masarakannanto.

²⁶ Ta ania ti magungguna ti maysa a tao no magun-odna ti sibubukel a lubong ngem mapukawna met ti biagna? Ania ti mabalin nga ited ti maysa a tao a kasukat iti biagna?

²⁷ Ta umayto ti Anak ti Tao nga addaan iti dayag ti Amana a kaduana dagiti anghelna. Ket gunggunaannanto ti tunggal tao sigun iti inaramidna.

²⁸ Pudno, ibagak kadakayo, adda kadakayo a nakataktakder ditoy ti saanto a makaraman iti ipapatay agingga a makitada nga um-umay ti Anak ti Tao iti pagarianna.”

17

¹ Napalabas ti innem nga aldaw, inkuyog ni Jesus ni Pedro, ni Santiago, ken ti kabsatna a ni Juan, ket impanna ida iti nangato a bantay nga is-isuda.

² Nagbaliw ti langana iti sangoananda. Nagra-niag ti rupana a kasla init, ket sumilapsilap dagiti pagan-anayna a kas iti lawag.

³ Pagammoan, nagparang kadakuada sadiay da Moises ken Elias a makitungtungtong kenkuana.

⁴ Simmungbat ni Pedro ket kinunana kenni Jesus, “Apo, nagsayaat ti kaaddatayo ditoy. No tarigagayam, agaramidak iti tallo a paglinongan ditoy-maysa para kenka, ken maysa para kenni Moises, ken maysa para kenni Elias.”

⁵ Kabayatan nga agsasao pay laeng isuna, pagammoan, maysa a naraniag nga ulep ti nanglinong kadakuada, kellaat nga adda timek

a nagtaud iti ulep, a kunana, “Daytoy ti ayatek nga Anakko, a pakaay-ayoak unay. Dumnggekayo kenkuana.”

⁶ Idi nangngeg dagiti adalan daytoy, nagpaklebda ket kasta unay ti butengda.

⁷ Ket immay ni Jesus ken sinagidna ida ket kinunana, “Tumakderkayo ken saankayo nga agbuteng.”

⁸ Kalpasanna, timmangadda ngem awan ti nakitada no di laeng ni Jesus.

⁹ Bayat a sumalsalogda iti bantay, binilin ida ni Jesus, a kunana, “Awan pangipadamaganyo iti daytoy a sirmata agingga a mapagungar ti Anak ti Tao manipud kadagiti natay.”

¹⁰ Nagsaludsod dagiti adalanna kenkuana, a kunada, “Apay ngarud nga ibagbaga dagiti eskriba a masapul nga umay nga umuna ni Elias?”

¹¹ Simmungbat ni Jesus ket kinunana, “Pudno nga umay ni Elias ket pasublienna iti sigud a kasasaad ti amin a banag.

¹² Ngem ibagak kadakayo, immayen ni Elias, ngem saanda a nabigbig isuna. Ngem ketdi, inaramidda kenkuana ti aniaman a kinayatda nga aramiden. Iti isu met laeng a wagas, agsagabanto met ti Anak ti Tao kadagiti imada.”

¹³ Ket naawatan dagiti adalan a ni Juan a Mammuniag ti ibagbagana kadakuada.

¹⁴ Idi dimtengda iti ayan ti adu ti tattao, immasideg kenkuana ti maysa a lalaki, nagparintumeng iti sangoananna ket kinunana,

¹⁵ “Apo, maasika iti anakko a lalaki, ta agkissiw ket nakaro ti panagsagabana. Ta kanayon isuna

a matumba iti apuy wenno iti danum.

¹⁶ Impanko isuna kadagiti adalam ngem saanda a mapaimbag isuna.”

¹⁷ Simmungbat ni Jesus ket kinunana, “Awanan pammati ken managdakdakes a kaputotan, kasano kabayag ti pannakikaaddak kadakayo? Kasano kabayag ti panaganusko kadakayo? Iyegyo isuna kaniak ditoy.”

¹⁸ Tinubngar ni Jesus ti demonio, ket rimmuar daytoy iti ubing a lalaki ket naimbagan ti ubing a lalaki manipud iti dayta nga oras.

¹⁹ Kalpasanna, immay dagiti adalan kenni Jesus idi agmaymaysan isuna ket kinunada, “Apay ta saanmi a nabaelan a napapanaw daytoy?”

²⁰ Kinuna ni Jesus kadakuada, “Gapu ta bassit a pammatiyo. Ta ibagak ti pudno kadakayo, no adda pammatiyo uray no kas kabassit iti bukel ti mustasa, mabalinyo nga ibaga iti daytoy a bantay, ‘Manipud ditoy umakarka idiy,’ ket umakarto daytoy ken awanto ti saanyo a kabaelan nga aramiden.

²¹ *

²² Kabayatan ti panagtalinaedda idiy Galilea, kinuna ni Jesus kadagiti adalanna, “Ti Anak ti Tao ket maiyawatto kadagiti ima dagiti tattao.

²³ Ken papatayendanto isuna, ket mapagungarto isuna iti maikatlo nga aldaw,” Nagliday iti kasta unay dagiti adalan.

²⁴ Idi dimtengda idiy Capernaum, immay kenni Pedro dagiti lallaki nga agsingsingir iti

---

* **17:21** Awan ti bersikulo 21 kadagiti nagkauna a kopia. V. 21. Ngem daytoy a kita ti demonio ket saan a mapapanaw malaksid no agkararag ken agayunar.

kagudua a siklo a buis ket kinunada, “Di kad agbaybayad ti maestroyo iti kagudua a siklo a buis? ”

²⁵ Kinunana, “Wen.” Ngem idi immuneg ni Pedro iti balay, immun-una a nagsao ni Jesus kenkuana ket kinunana, “Ania ti kapanunotam, Simon? Kadagiti ari iti lubong, asino ti pagtau-dan ti awatenda a buis wenno bayad? Manipud kadagiti iturturayanda wenno manipud kadagiti gangannaet?”

²⁶ Idi imbaga ni Pedro, “Manipud kadagiti gangannaet,” kinuna ni Jesus kenkuana, “Saan ngarud a masapul nga agbaybayad dagiti iturturayanda.

²⁷ Ngem tapno saan a datayo ti gapuanan tapno agbasol dagiti agsingsingir iti buis, mapanka iti baybay, ipuruakmo ti banniit, ket alaem ti umuna a lames a mabanniitam. Inton ungapem ti ngiwatna, makasarakanto iti maysa a siklo. Alaem dayta ket itedmo iti agsingsingir iti buis a kas bayadta.”

18

¹ Iti dayta met la a kanito, immasideg dagiti adalan kenni Jesus ket kinunada, “Asino ti kangrunaan iti pagarian ti langit?”

² Nangayab ni Jesus iti bassit nga ubing, inkabilna iti nagtetenggaanda,

³ ket kinunana, “Pudno, ibagak kadakayo, malaksid no agbabawikayo ken agbalinkayo a kas kadagiti babassit nga ubbing, saankayonto a pulos a makastrek iti pagarian ti langit.

4 Isu a siasinoman a mangipakumbaba iti bagina a kas iti daytoy a bassit nga ubing, isu ti katan-okan iti pagarian ti langit.

5 Ken siasinoman a mangawat iti maysa a bassit nga ubing gapu iti naganko ket awawatennak.

6 Ngem siasinoman a pakaigapuan nga agbasol dagitoy a babassit nga ubbing a namati kaniak, nasaysayaat pay a magalutan ti tenggedna iti dakkel a bato a paggilingan, ken mailemmes isuna iti kaunegan a paset ti baybay.

7 Asi pay ti lubong gapu kadagiti tiempo ti panakaitibkol! Ta kasapulan nga umay dagidiay a tiempo, ngem asi pay ti tao a pakatungpalan dagidiay a tiempo nga umay!

8 No ti imam ken sakam ti pakaigapuan tapno maitibkolka, putdem ket ibellengmo. Nasaysayaat pay a pawad ken pukolka a sumrekka iti biag, ngem ti addaanka iti dua nga ima ken dua a saka a maitapuakka iti agnanayon nga apuy.

9 No ti matam ti pakaigapuan ti pannakaitibkolmo, suatem ket ibellengmo. Nasaysayaat a sumrekka iti biag a maymaysa ti matam, ngem ti dua ti matam a maitapuakka iti agnanayon nga apuy.

10 Kitaenyo ta saanyo a tagibassiten uray asino kadagitoy a babassit nga ubbing. Ta ibagak kadakayo nga idiay langit ket kankanayon a kitkitaen dagiti anghelda ti rupa ti Amak nga adda sadì langit.

11 *

12 Ania ti kapanunotanyo? No bilang ta adda tao nga addaan iti sangagasut a karnero, ket naiyaw-awan ti maysa kadakuada, saan kadi a panawanna ti siamapulo ket siam iti igid ti turod ket mapanna biruken ti maysa a naiyaw-awan?

13 Ket no mabirukanna daytoy, pudno, ibagak kadakayo, nakarkaro ti ragsakna iti daytoy ngem kadagiti saan a napukaw a siamapulo ket siam.

14 Kasta met a saan a pagayatan ti Amayo sadi langit a mapukaw ti maysa kadagitoy a babassit nga ubbing.

15 No makabasol kenka ti kabsatmo, mapanmo ibaga kenkuana ti biddutna a dakdakayo laeng. No dumngeg isuna kenka, mapasublimton ti kabsatmo.

16 Ngem no saan isuna a dumngeg kenka, mangikuyogka iti maysa wenno dua pay a kakabsat, tapno mapasingkedan ti tunggal sao babaen kadagiti ngiwat ti dua wenno tallo a mangsaksi.

17 Ngem no agkedked isuna a dumngeg kadakuada, ibagam daytoy a banag iti iglesia. No agkedked latta isuna a dumngeg iti iglesia, ibilangmon isuna a kas maysa a Hentil ken agsingsingir iti buis.

18 Pudno, ibagak kadakayo, aniaman dagiti banag a galutanyo ditoy daga ket magalutanto met idiaiy langit. Ken aniaman dagiti banag a warwaranyo ditoy daga ket mawarwaranto met idiaiy langit.

---

* **18:11** Awan iti kadagiti nagkauna a kopia dagiti adda iti bersikulo 11. Ta ti Anak ti Tao ket immay a mangisalakan kadagiti napukaw.

19 Ibagak manen kadakayo, no pagnummoan ti dua kadakayo ditoy daga ti aniaman a banag a dawatenda, aramidento daytoy kadakuada ti Amak nga adda sadi langit.

20 Ta no sadino ti nakaummongan ti dua wenno tallo gapu iti naganko, addaak iti nagtetengngaanda.”

21 2Kalpasanna, immay ni Pedro ket kinunana kenni Jesus, “Apo, mamin-ano a daras a pakawanek ti kabsatko a nakabasol kaniak? Maminpito kadi a daras?”

22 Kinuna ni Jesus kenkuana, “Saanko nga ibaga kenka a maminpito a daras, ngem ketdi pitupulo a maminpito.

23 Ngarud, maipada ti pagarian ti langit iti maysa nga ari a kayatna ti makikuenta kadagiti adipenna.

24 Idi rinugianna ti makikuenta, naidatag kenkuana ti maysa nga adipen a nakautang kenkuana iti sangapulo a ribu a talento.

25 Ngem agsipud ta awan pangalaanna iti pagbayadna, imbilin ti amona a mailako isuna, a kaduana ti asawa ken dagiti annakna ken amin a banag nga adda kenkuana, tapno makabayad.

26 Isu a nagparintumeng ti adipen, nagkurno iti sangoananna, ket kinunana, 'Amo, anusannak kadi ket bayadakto kenka ti nautangko.'

27 Isu a ti amo dayta nga adipen, natignay isuna ken naasian, ket winawayawayaanna isuna ken pinakawanna iti utangna.

28 Ngem rimmuar dayta nga adipen ket nasarakanna ti maysa kadagiti padana nga

adipen, a nakautang kenkuana iti sangagasut a denario. Ginammatanna sana binekkel, ket kinunana, 'Bayadam ti utangmo.'

²⁹ Ngem nagparintumeng ti padana nga adipen ket nagpakpakaasi kenkuana, a kinunana, 'Anusannak kadi ket bayadankanto.'

³⁰ Ngem nagkedked ti immuna nga adipen. Ngem ketdi, napanna impabalud agingga a mabayadanna ti nautangna.

³¹ Idi nakita dagiti padana nga adipen ti napasamak, kasta unay ti panaglidayda. Napanda imbaga iti amoda ti amin a napasamak.

³² Ket inayaban ti amo dayta nga adipen, ket kinunana kenkuana, 'Sika a nadangkes nga adipen, pinakawanka iti amin nga utangmo gapu ta nagpakpakaasika kaniak.

³³ Saan kadi a rumbeng met a kaasiam ti padam nga adipen, a kas iti panangngaasik kenka?'

³⁴ Nakaunget ti amona ket inyawatna isuna kadagiti mangparparigat agingga a mabayadanna amin nga utangna.

³⁵ Kastanto met ti aramiden kadakayo ti Amak nga adda sadi langit, no tunggal maysa kadakayo ket saanna a pakawanen a naimpusoan ti kab-satna."

19

¹ Ket napasamak nga idi naibaga ni Jesus dagitoy a sasao, pimmanaw isuna idiay Galilea, ket dimteng kadagiti rehion ti Judea nga adda iti ballasiw ti Karayan Jordan.

² Adu a tattao ti simmurot kenkuana, ket pinaimbagna ida sadiay.

³ Immay kenkuana dagiti Pariseo, ket sinuotda isuna, a kunada kenkuana, “Nainkalintegán kadi nga isina ti maysa a lalaki ti asawana iti uray ania a makagapu?”

⁴ Simmungbat ni Jesus ket kinunana, “Saanyo kadi a nabasa, nga isuna a nangaramid kadakuada manipud idi punganay ket inaramidna ida a lalaki ken babai?”

⁵ Ken imbagana pay, ‘Ta gapu iti daytoy panawanto ti lalaki ti ama ken inana ket mak-itipon iti asawana, ket agbalinda a maymaysa a lasag?’

⁶ Isu a saandan a dua, no di ket maysa a lasag. Ngarud no ania ti pinagtipon ti Dios, awan koma ti mamagsina.”

⁷ Kinunada kenkuana, “Apay ngarud a binilin-natayo ni Moises a mangted iti kasuratan iti panagsina ket kalpasanna papanawen ti babai?”

⁸ Kinunana kadakuada, “Impalubos ni Moises nga isinayo dagiti assawayo a babbai gapu iti kinatangken ti pusoyo, manipud pay idi punganay awan ti kasta.

⁹ Ibagak kadakayo, siasinoman a mangisina iti asawana a babai, malaksid no daytoy ket nakaaramid iti kinaderrep, ken mangasawa iti sabali, ket makabasol iti pannakikamalala. Ken ti lalaki a mangasawa iti babai a naisina ket makabasol met iti pannakikamalala.”

¹⁰ Kinuna dagiti adalan kenni Jesus, “No dayta ti kasasaad ti maysa a lalaki iti asawana, saan a nasayaat ti makiasawa.”

¹¹ Ngem kinuna ni Jesus kadakuada, “Saan nga amin ket awatenda daytoy a sursuro, ngem dagiti laeng mapalubosan nga umawat iti daytoy.

¹² Ta adda dagiti siguden a eunoko sipud pay pannakaipasngayda manipud iti aanakan ti inada. Ken adda dagiti eunoko a pinagbalin a eunoko dagiti tattao. Ken adda met dagiti eunoko a pinagbalinda dagiti bagbagida a eunoko nga agpaay iti pagarian ti langit. Siasinoman a makabael a mangawat iti daytoy a sursuro, awatenna koma daytoy.”

¹³ Kalpasanna, adda sumagmamano nga ubbing a naiyeg kenkuana tapno ipatayna ti imana kadakuada ken agkararag, ngem tinubngar ida dagiti adalan.

¹⁴ Ngem kinuna ni Jesus, 'Palubosanyo dagiti babassit nga ubbing, ken saanyo ida a paritan nga umay kaniak, ta ti pagarian ti langit ket agpaay kadakuada.”

¹⁵ Ket imparabawna dagiti imana kadakuada, ket kalpasanna pimmanaw isuna manipud sadiay.

¹⁶ Pagammoan, maysa a lalaki ti immasideg kenni Jesus ket kinunana, “Maestro, ania ti naimbag a banag ti masapul nga aramidek tapno maaddaanak iti biag nga agnanayon?”

¹⁷ Kinuna ni Jesus kenkuana, “Apay a salsalud-sodem kaniak no ania ti naimbag? Maysa laeng ti naimbag, ngem no kayatmo ti sumrek iti biag, salimetmetam dagiti bilbilin.”

¹⁸ Kinuna ti lalaki kenkuana, “Ania kadagiti bilin?” Kinuna ni Jesus, “Saanka a pumatay, saanka a makikamalala, saanka nga agtakaw,

saanka a mangsaksi iti inuulbod,

¹⁹ raemem ti amam ken ti inam, ken ayatem ti kaarrubam a kas iti bagim.”

²⁰ Kinuna ti agtutubo a lalaki kenkuana, “Amin dagitoy a banbanag ket tinungpalko. Ania pay ti masapul nga aramidek?”

²¹ Kinuna ni Jesus kenkuana, “No tarigagayam ti agbalin a naan-anay, mapanka, ilakom no ania ti adda kenka, ken itedmo kadagiti marigrigat, ket maaddaankanto iti gameng idiaiy langit. Ket umayka, sumurotka kaniak. ”

²² Ngem idi nangngeg ti agtutubo a lalaki ti imbaga ni Jesus, pimmanaw isuna a naliday, ta addaan iti adu a sanikua.

²³ Kinuna ni Jesus kadagiti adalanna, “Pudno, ibagak kadakayo, narigat para iti nabaknang tao a sumrek iti pagarian ti langit.

²⁴ Ibagak manen kadakayo, nalaklaka para iti kamelio a sumrek iti abut ti dagum, ngem ti baknang a tao a sumrek iti pagarian ti Dios.”

²⁵ Idi nangngeg dagiti adalan daytoy, kasta unay a siddaawda ket kinunada, “Siasino ngarud dagiti maisalakan?”

²⁶ Kimmita ni Jesus kadakuada ket kinunana, “Saan a kabaelan dagiti tattao daytoy, ngem kabaelan nga aramiden ti Dios dagiti amin a banbanag.”

²⁷ Ket simmungbat ni Pedro ket kinunana kenkuana, “Kitaem, pinanawanmi amin a banag ken sinurotdaka. Anianto ngarud ti adda kadakami?”

²⁸ Kinuna ni Jesus kadakuada, “Pudno, ibagak kadakayo, itinto baro a tiempo, inton agtugaw

ti Anak ti Tao iti nadayag a tronona, dakayo a simmurot kaniak, agtugawkayonto met kadagiti sangapulo ket dua a trono, a mangukom kadagiti sangapulo ket dua a tribu ti Israel.

²⁹ Tunggal maysa a nangpanaw kadagiti bal-balay, kakabsat a lallaki, kakabsat a babbai, amma, inna, annak, wenno daga gapu iti nanganko, ket mamin-gasutto a daras ti maawatda ken tawidenda ti biag nga agnanayon.

³⁰ Ngem adu kadagiti immuna ti maudinto, ken dagiti maudi, umunanto.

20

Matthew 20: 1-2 — Iloko (ulb) ¹ Ta ti pagarian ti langit ket maiyarig iti maysa a makinkukua iti daga, a nasapa a rimmuar iti bigbigat a mapan manangdan kadagiti trabahador para iti kaubasanna.

² Kalpasan a nakitulag isuna kadagiti trabahador iti maysa a denario tunggal aldaw, imbaonna ida iti kaubasanna.

³ Rimmuar manen isuna idi dandanin maikatallo nga oras ket adda nakitana a dadduma pay a trabahador nga agtaktakder laeng iti pagtagtagilakoan.

⁴ Kinunana kadakuada, 'Uray dakayo, mapankayo idia kaubasan, ket no ania ti rumbeng itedko kadakayo.' Napanda ngarud nagtrabaho.

⁵ Rimmuar manen isuna idi agarup maikainnem nga oras ken idi maikasiam nga oras, ket isu met laeng iti inaramidna.

⁶ Maminsan pay iti agarup maikasangapulo ket maysa nga oras, rimmuar isuna ket adda pay

dadduma a nakitana nga agtaktakder nga awan ar-aramidenna. Kinunana kadakuada, 'Apay nga agtaktakderkayo laeng ditoy iti agmalmalem nga awan iti ar-aramidenyo?'

⁷ Kinunada kenkuana, 'Gapu ta awan ti manangdan kadakami.' Kinunana kadakuada, 'Mapankayo met iti kaubasan.'

⁸ Idi rumabiin, kinuna ti makinkukua iti kaubasan iti katalekna, 'Ayabam dagiti trabahador ket itedmo ti tangdanda, manipud kadagiti naudi agingga iti immun-una.'

⁹ Idi immasideg dagiti trabahador a natangdanan nga immay idi maikasangapulo ket maysa nga oras, nakaawat iti tunggal maysa kadakuada iti maysa a denario.

¹⁰ Idi immasideg dagiti immuna a trabahador, namnamaenda a makaawatda iti dakdakkal, ngem isu met laeng a maysa a denario ti naawat ti tunggal maysa kadakuada.

¹¹ Idi naawatdan dagiti tangdanda, nagririda iti makinkukua.

¹² Kinunada, 'Dagitoy naudi a trabahador ket maysa nga oras laeng ti panagtrabahoda, ngem impadam isuda kadakami, dakami a nagtrabaho iti agmalem ken nangsagrap iti makasinit a pudot.'

¹³ Ngem simmungbat ti makinkukua ket kinunana iti maysa kadakuada, 'Gayyem, awan ti naaramidko a biddut kadakayo. Saan kadi nga immanamongkayo a matangdanan iti maysa a denario?'

¹⁴ Awatenyo ti para kadakayo ket mapankayon. Pakaragsakak ti mangted kadagitoy naudi a

natangdanan a trabahador kas iti intedko kadakayo.

¹⁵ Awananak kadi iti karbengan a mangaramid iti aniaman a kayatko kadagiti kukuak?

¹⁶ Wenno umapalka ta managitedak? Ngarud umunanto dagiti maudi ket dagiti umuna, maudi.” *

¹⁷ Idi sumangsang-at ni Jesus idia Jerusalem, inyadayona bassit dagiti Sangapulo ket dua, ket iti dalan kinunana kadakuada,

¹⁸ “Kitaenyo, sumang-attayo iti Jerusalem, ket maiyawatto ti Anak ti Tao kadagiti panguloen a papadi ken kadagiti eskriba. Kedngandanto isuna iti ipapatay

¹⁹ sada iyawat kadagiti Hentil tapno laisenda, saplitanda, ken ilansada isuna iti krus. Ngem mapagungarto iti maikatlo nga aldaw.”

²⁰ Ket immasideg kenni Jesus ti ina dagiti annak a lalaki ni Zebedeo a kaduana dagiti annakna a lalaki. Nagdumog isuna iti sanggoananna ket nagkiddaw iti maysa a banag manipud kenkuana.

²¹ Kinuna ni Jesus kenkuana, “Ania ti kid-dawmo?” Kinuna ti babai kenkuana, “Ibilinmo a dagitoy dua nga annakko a lalaki ket agtugaw koma, maysa iti makannawan nga imam, ken maysa iti makannigid nga imam, idia pagariam.”

²² Ngem simmungbat ni Jesus ket kinunana, “Saanyo nga ammo ti kidkiddawenyo. Kabae-

---

* **20:16** Awan dagitoy kadagiti nagkauna a kopia “Adu ti naayaban, ngem sumagmamano laeng dagiti napili.”

lanyo kadi nga inumen ti kopa nga inumekto iti mabiit?” Kinunada kenkuana, “Wen kabaelanmi.”

²³ Kinunana kadakuada “Pudno nga inumeny-onto ti kopak. Ngem ti agtugaw iti makannawan nga imak ken iti makannigidko ket saan a siak ti mangited, ngem maipaay daytoy kadagiti nangisaganaan ni Amak.”

²⁴ Idi nanggeg dagiti sangapulo nga adalan daytoy, nakaungetda iti dua nga agkabsat.

²⁵ Ngem inayaban ida ni Jesus ket kinunana, “Ammoyo kadi a dagiti mangidadaulo kadagiti Hentil ket tengtenglenda ida, ken dagiti napapateg a tattaoda ket ar-aramatenda ti turay nga adda kadakuada.

²⁶ Ngem saan a rumbeng a kastoy ti mapasamak kadakayo. Ngem ketdi, siasinoman nga agtarigagay nga agbalin a natan-ok kadakayo, ket masapul nga agbalin nga adipenyo.

²⁷ Ken siasinoman nga agtarigagay nga umuna kadakayo masapul nga agbalin nga adipenyo,

²⁸ kas met iti Anak ti Tao, saan nga immay ditoy tapno pagserbian no diket tapno agserbi, ken tapno itedna ti biagna kas subbot iti kaaduan.”

²⁹ Idi pimmanawda sadiay Jerico, simmurot ti adu a tattao kenkuana.

³⁰ Ket adda dua a bulsek nga agtugtugaw iti igid ti dalan. Idi mangnegda a lumablabas ni Jesus, impukkawda, “Apo, Anak ni David, maasika kadakami.”

³¹ Ngem tinubngar ida dagiti adu a tattao, ken binagaanda ida nga agulimekda. Ngem inyad-addada ketdi nga impukkaw, “Apo, Anak ni

David, maasika kadakami.”

³² Ket nagsardeng ni Jesus iti pannagnana ket nagsao kadakuada, “Ania ti kalkalikagumanyo nga aramidek kadakayo?”

³³ Kinunada kenkuana, “Apo, malukatan koma dagiti matami. ”

³⁴ Ket gapu ta nakarikna ni Jesus iti asi, sinagidna dagiti matada. Insigida a naawatda ti pannakakitada ket simmurotda kenkuana.

21

¹ Idi asidegen ni Jesus ken dagiti adalanna iti Jerusalem, ket dimtengda iti Betfage, iti Bantay Olibo, ket imbaon ni Jesus dagiti dua nga adalan,

² kinunana kadakuada, “Mapankayo idiay sumaruno a barrio, ket sadiay addanto a dagus makitayo a nakagalot nga asno, a kaduana ti urbonna. Warwaranyo ida ket iyegyo kaniak.

³ No adda ti mangibaga kadakayo iti uray ania a banag maipapan iti dayta, ibagayonto, ‘Masa-pul dagitoy ti Apo,’ ket dayta a tao dagdagusto nga ipaukodna dagitoy kadakayo.”

⁴ Ita napasamak daytoy tapno maipatungpal ti naibaga babaen iti profeta. Kinunana,

⁵ “Ibagam iti anak a babai ti Sion, ‘Ki-taem, umay kenka ti Arim, Napakumbaba ken nakasakay iti maysa nga asno, iti urbon ti asno.’”

⁶ Napan ngarud dagiti adalan ket inaramidda no ania ti imbilin ni Jesus kadakuada.

⁷ Insangpetda ti asno ken ti urbonna, ket inyap-apda dagiti kagayda iti rabaw dagitoy, ket nagtugaw ni Jesus iti rabaw dagiti kagay.

Kaaduan kadagiti adu a tattao ti nangiyaplag kadagiti kagayda iti kalsada,

⁸ ken nangpukan dagiti dadduma iti sangsanga manipud kadagiti kaykakayo sada inyaplag dagitoy iti kalsada.

⁹ Ket impukkaw dagiti adu a tattao nga immununa ngem ni Jesus ken dagiti mangsarsaruno kenkuana, “Hosana iti anak ni David! Nabendesonan ti umay iti nagan ti Apo. Hosana iti kangatoan!”

¹⁰ Idi addan ni Jesus iti Jerusalem, nariribukan ti amin a ciudad ket kinunada, “Siasino daytoy?”

¹¹ Simmungbat dagiti adu a tattao, “Daytoy ni Jesus a profeta, manipud Nazaret iti Galilea.”

¹² Kalpasanna, simrek ni Jesus iti templo. Pina-panawna amin dagiti agtagtagilako ken aggat-gatang iti templo, ken binalintuagna pay dagiti lamisaan dagiti agsuksukat iti kuarta ken dagiti tugaw dagiti aglaklako kadagiti kalapati.

¹³ Kinunana kadakuada, “Naisurat, ‘Maawaganto ti balayko a balay a pagkararagan,’ ngem inaramidyo daytoy a rukib dagiti agtatakaw.”

¹⁴ Kalpasanna, immay kenkuana dagiti bulsek ken lugpi idiyay templo ket pinaimbagna ida.

¹⁵ Ngem idi nakita dagiti panguloen a papadi ken dagiti eskriba dagiti nakakaskasdaaw a banbanag nga inaramidna, ken idi nangngegda dagiti ubbing nga agpukpukkaw idiyay templo a kunkunada, “Hosana iti anak ni David!” nakaungetda.

¹⁶ Kinunada kenkuana, “Mangngegmo kadi ti ibagbaga dagitoy a tattao?” Kinuna ni Jesus kadakuada, “Wen! Ngem saanyo kadi a pulos

a nabasa, 'Manipud iti ngiwat dagiti ub-ubbing ken dagiti agsususo a maladaga, pinagbalinmo nga awan kurangna ti panagdayaw! ' "

¹⁷ Kalpasanna, pinanawan ida ni Jesus ket rimmuar iti siudad a nagturong idiay Betania ket naturog sadiay.

¹⁸ Ita iti kabigatanna, iti panagsublina iti siudad, nabisinan isuna.

¹⁹ Nakakita isuna iti kayo nga igos iti igid ti kalsada. Inasitganna daytoy ngem awan ti nakitana malaksid kadagiti bulbulong. Kinunana iti daytoy, "Saankanto nga agbunga iti uray kaanoman." Ket nagango a dagdagus ti kayo nga igos.

²⁰ Idi nakita daytoy dagiti adalan, nasdaawda ket kinunada, "Kasano a nagango a dagus ti kayo nga igos?"

²¹ Simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada, "Pudno, ibagak kadakayo, no addaankayo iti pammati ket saankayo nga agduadua, saanyo laeng a maaramid no ania ti napasamak iti kayo nga igos, ngem mabalinyonto nga ibaga uray iti daytoy a bantay, 'Maibagkatka ket maitapuakka iti baybay,' ket mapasamakto daytoy.

²² Amin a banag a dawatenyo iti kararagyo nga addaan ti panamati, maawatyonto."

²³ Idi napan ni Jesus iti templo, immasideg kenkuana dagiti panguloen a papadi ken dagiti panglakayen dagiti tattao kabayatan a mangisursuro isuna, ket kinunada, "Iti ania a turay nga ar-aramidem dagitoy a banbanag? Ken siasino ti nangted kenka iti daytoy a turay?"

24 Simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada, “Agdamagak met kadakayo iti maysa a saludsod. No ibagayo kaniak, ibagak met kadakayo no ania a turay nga ar-aramidek dagitoy a banbanag.

25 Ti panangbuniag ni Juan—sadino ti nagga-puanna, manipud kadi sadi langit wenno kadag-iti tattao?” Nagsasaritaanda daytoy nga is-isuda, a kunada, “No ibagatayo a naggapu sadi langit, ibagananto kadatayo, 'Apay ngarud a saankayo a namati kenkuana?’

26 Ngem no ibagatayo, 'Naggapu kadagiti tattao,' mabutengtayo kadagiti adu a tattao gapu ta ibilbilangda a ni Juan ket profeta.”

27 Kalpasanna, simmungbatda kenni Jesus a kunada, “Saanmi nga ammo.” Kinunana met kadakuada, “Saanko met ngarud nga ibaga kadakayo no ania a turay no apay nga ar-aramidek dagitoy a banbanag.

28 Ngem ania ti makunayo? Adda maysa a lalaki nga addaan iti dua nga annak a lalaki. Napan isuna iti inauna ket kinunana, 'Anakko, mapanka agrabaho ita nga aldaw iti kaubasan,'

29 Simmungbat ti anakna ket kinunana, 'Saanak a mapan,' ngem saan a nagbayag nagbaliw ti panunotna ket napan.

30 Ket napan ti lalaki iti maikadua a putotna ket imbagana ti isu met laeng a banag. Simmungbat daytoy nga anak ket kinunana, 'Mapanak apo,' ngem saan isuna a napan.

31 Siasino kadagiti annak a lalaki ti nagaramid iti pagayatan ti amada?” Kinunada, “Ti inauna.” Kinuna ni Jesus kadakuada, “Pudno,

ibagak kadakayo, umunanto a sumrek dagiti agsingsingir iti buis ken dagiti balangkantis iti pagarian ti Dios sakbay kadakayo.

³² Ta immay ni Juan kadakayo iti dalan ti kinapudno, ngem saankayo a namati kenkuana, idinto a namati kenkuana dagiti agsingsingir iti buis ken dagiti balangkantis. Ken dakayo, idi nakitayo ti napasamak, awan man laeng ti nagbabawi kadakayo iti kamaudiananna tapno mamati kenkuana.

³³ Denggenyo ti maysa pay a pangngarig. Adda maysa a tao nga addaan iti daga. Nagmula isuna iti adu nga ubas, inaladanna ti aglawlaw, ken nangkali iti pagpespesan iti daytoy, nangipatakder iti torre a pagwanawanan, sana impaabang daytoy kadagiti agay-aywan iti ubas. Kalpasanna, napan isuna iti sabali a pagilian.

³⁴ Idi umadanin ti panagaapit, nangibaon isuna kadagiti adipenna a mapan kadagiti agay-aywan iti ubas tapno alaen ti bunga ti ubasna.

³⁵ Ngem innala dagiti agay-aywan iti kaubasan dagiti adipenna, kinabilda ti maysa, pinatayda ti maysa, ken inuborda pay ti maysa.

³⁶ Nangibaon manen ti makinkukua iti sabali pay nga adipenna, ad-adu ngem kadagiti immununa, ngem isu met laeng ti inaramid dagiti mangay-aywan iti ubas.

³⁷ Kalpasan dayta, imbaon ti makinkukua ti bukodna a putot kadakuada, a kunana, 'Raemendanto ti anakko.'

³⁸ Ngem idi nakita dagiti mangay-aywan iti ubas ti putotna a lalaki, kinunada kadagiti bagbagida, 'Daytoy ti agtawid! Umaykayo, pap-

atayentayo ken tagikuaentayo ti tawidna.'

³⁹ Isu nga innalada isuna, inruarda iti kaubasan, sada pinatay.

⁴⁰ Ita, inton umay ti makinkukua iti kaubasan, anianto ti aramidenna kadagidiay a manggay-aywan iti ubas?"

⁴¹ Kinunada kenkuana, "Dadaelennanto dagitoy a naranggas a lallaki iti nakaro a wagas ket ipaabangnanto ti kaubasan kadagiti sabali nga agay-aywan iti ubas, lallaki a mangtedto iti bingayna inton dumteng ti panagaapit."

⁴² Kinuna ni Jesus kadakuada, "Saanyo kadi a pulos a nabasa iti Nasantoan a Sursurat, 'Ti bato a linaksid dagiti agipatapatakder ti nagbalin a pasuli a bato. Naggapu daytoy iti Apo, ket nakakaskasdaaw daytoy iti matatayo?'

⁴³ Ngarud ibagak kadakayo, maikkatto kadakayo ti pagarian ti Dios ket maitedto iti pagilian a mangpataud kadagiti bungana.

⁴⁴ Siasinoman a matnag iti daytoy a bato ket maburakto. Ngem iti siasinoman a pakatinnganna, marumekto."

⁴⁵ Idi nangngeg dagiti panguloen a papadi ken dagiti Pariseo dagiti pangngarigna, naawatanda nga isuda ti sarsaritaenna.

⁴⁶ Kayatda a kimmegen isuna ngem mabutengda kadagiti adu a tattao, gapu ta bigbigen dagiti tattao nga isuna ket profeta.

22

¹ Nangibaga pay ni Jesus kadakuada kadagiti pangngarig a kunana,

2 “Ti pagarian ti langit ket maiyarig iti maysa nga ari a nangrambak iti panagkasar ti anakna a lalaki.

3 Imbaonna dagiti adipenna a mangayab kadagiti naawis nga umay iti boda, ngem saanda nga immay.

4 Nangibaon manen ti ari kadagiti sabali nga adipen, a kunana, 'Ibagayo kadagiti naawis, “Kitaenyo, naisaganakon dagiti makan. Napartin dagiti baka ken dagiti napalukmeg nga urbon, ket nakasaganan ti amin. Umaykayon iti boda.”'

5 Ngem saanda nga inkaskaso ket pimmanawda, maysa ken maysa, napan iti talonna, ken dadduma met ket kadagiti pagbirukanda.

6 Kinemmeg ti dadduma dagiti adipen ti ari, ket pinabainanda ida, sada pinatay.

7 Nakapungtot ti ari ket nangibaon kadagiti soldadona ket pinatayda dagiti mammapatay, sada pinuoran ti siudad.

8 Ket kinunana kadagiti adipenna, 'Nakasaganan ti padaya, ngem saan a maikari dagiti naawis.

9 Ngarud mapankayo kadagiti kangrunaan a dalan a nagsasabatan dagiti kalkalsada ket awisenyo amin a tattao a masalawyo nga umay makiboda.'

10 Napan dagiti adipen kadagiti kalkalsada ket inummongong amin a tattao a nasarakanda, dakes ken naimbag. Isu a napunno ti salunan kadagiti bisita.

11 idi simrek ti ari a mangkita kadagiti sangaili, adda nakitana a maysa a lalaki a saan a nakakawes iti pangkasar.

¹² Kinuna ti ari kenkuana, 'Gayyem, kasanoka a nakastrek dito a saanka a nakakawes iti pangkasar?' Ket saan a nakatagari ti lalaki.

¹³ Ket kinuna ti ari kadagiti adipenna, 'Galutanyo ti ima ken saka daytoy a lalaki, ket ibellengyo idiy ruar a kasipngetan, a sadiay ket addanto ti panagsangsangit ken panagngetan nget dagiti ngipen.'

¹⁴ Ta adu dagiti tattao a naayaban, ngem sumagmamano ti napili."

¹⁵ Kalpasanna, pimmanaw dagiti Pariseo ket pinagtutungtonganda no kasanoda a mapalabogan ni Jesus kadagiti saona.

¹⁶ Ket imbaonda kenkuana dagiti adalanda, agraman dagiti Herodiano. Kinunada kenni Jesus, "Maestro, ammomi a napudnoka, ken isursurom ti kinapudno maipanggep iti wagas ti Dios. Saanmo nga ikaskaso ti kapanunotan ti siasinoman, ken awan ti idumdumam kadagiti tattao.

¹⁷ Isu nga ibagam kadakami, ania ti kapanunotan? Nainkalinteg kadi ti panagbayad iti buis kenni Cesar wenno saan?"

¹⁸ Ngem naawatan ni Jesus ti kinadakesda ket kinunana, "Apay a susuotendak, dakayo a managinsisingpet?"

¹⁹ Ipakitayo kaniak ti barya a maibayad iti buis." Ket nangyegda kenkuana iti denario.

²⁰ Kinuna ni Jesus kadakuada, "Siasino ti makinladawan ken makinngan kadagitoy?"

²¹ Kinunada kenkuana, "ni Cesar." Ket kinuna ni Jesus kadakuada, "Itedyo ngarud kenni Cesar dagiti banag a para kenni Cesar, ken iti Dios

dagiti banag a para iti Dios.”

²² Idi nangnegda dayta, nasdaawda. Ket imbatida isuna ket pimmanawda.

²³ Iti dayta met la nga aldaw, adda sumagma-mano a Saduceo nga immasideg kenkuana, isuda dagiti mangibagbaga nga awan ti panagungar. Nagsaludsodda kenkuana,

²⁴ a kinunada, “Maestro, kinuna ni Moises, 'No matay ti maysa a lalaki, nga awanan iti annak, masapul nga asawaen ti kabsatna a lalaki ti asawana ket maaddaan isuna iti anak babaen iti kabsatna a lalaki.'

²⁵ Adda pito nga agkakabsat a lallaki. Nangasawa ti inauna ket kalpasanna natay. Agsipud ta awan putotna, imbatina ti asawana iti kabsatna a lalaki.

²⁶ Ket isu met laeng ti inaramid ti maikadua a kabsatna a lalaki, kasta met iti maikatlo, agingga iti maikapito a kabsatna a lalaki.

²⁷ Kalpasanda amin, natay ti babai.

²⁸ Ita iti panagungar, siasino kadagiti pito nga agkakabsat a lallaki ti makin-asawa iti babai? Ta aminda ket nagbalin nga asawana.”

²⁹ Ngem simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada, “Nagbiddutkayo, gapu ta saanyo nga ammo ti Nasantoan a Sursurat wenno ti pannakabalin ti Dios.

³⁰ Ta inton panagungar ket saandan a mangasawa, wenno agbalin nga asawa. Ngem ketdi, kasladanto kadagiti anghel idia langit.

³¹ Ngem no maipanggep iti panagungar dagiti natay, saanyo kadi a nabasa ti naisao kadakayo ti Dios, a kunana,

³² 'Siak ti Dios ni Abraham, ti Dios ni Isaac, ken ti Dios ni Jacob'? Ti Dios ket saan a Dios dagiti natay, ngem kadagiti sibibiag."

³³ Idi nangngegan daytoy dagiti adu a tattao, nasdaawda iti panursurona.

³⁴ Ngem idi nangngeg dagiti Pariseo a napaulimek ni Jesus dagiti Saduceo, naguummongda.

³⁵ Maysa kadakuada, a maysa nga abogado ti nagsaludsod kenkuana, kas panangsuotna kenkuana—

³⁶ "Maestro, ania ti kangrunaan a bilin iti linteg?"

³⁷ Kinuna ni Jesus kenkuana, "'Ayatem ti Apo a Diosmo iti amin a pusom, iti amin a kararruam, ken iti amin a panunotmo.'

³⁸ Daytoy ti kangrunaan ken umuna a bilin.

³⁹ Ket ti maikadua a bilin ket kas met la iti daytoy— 'Ayatem ti kaarrubam kas iti bagim.

⁴⁰ Kadagitoy dua a bilbilin, isu ti pagbatayan iti sibubukel a linteg ken dagiti profeta."

⁴¹ Ita, kabayatan a naummong pay laeng dagiti Pariseo, nagdamag ni Jesus iti maysa a saludsod kadakuada.

⁴² Kinunana, "Ania iti kapanunutanyo maipapan iti Cristo? Siasino ti makin-anak kenkuana?" Kinunada kenkuana, "Anak a lalaki ni David."

⁴³ Kinuna ni Jesus kadakuada, "Apay ngarud nga inawagan isuna ni David iti Apo babaen iti Espiritu, a kunana,

⁴⁴ 'Kinuna ti Apo iti Apok, "Agtugawka iti makannawan nga imak, agingga a pagbalinek a pagbatayan dagiti sakam dagiti kabusormo.'?"

⁴⁵ No inawagan ni David ni Cristo iti Apo', kasano a nagbalin isuna a putot ni David?"

⁴⁶ Awan ti uray maysa a nakasungbat kenkuana, ken awanen ti uray maysa a tao a nakaitured a nagdamag iti adu pay a saludsod kenkuana manipud iti dayta nga aldaw.

23

¹ Kalpasanna, nagsao ni Jesus kadagiti adu a tattao ken kadagiti adalanna.

² Kinunana, "Agtugtugaw dagiti eskriba ken Pariseo iti tugaw ni Moses'.

³ Ngarud aniaman nga ibilinda kadakayo nga aramiden, aramidenyo ken tungpalenyo dagitoy a banbanag. Ngem saanyo a tuladen dagiti aramidda, ta mangibagada kadagiti banbanag ngem saanda nga aramiden dagitoy.

⁴ Wen, mangreppetda kadagiti dadagsen a narigat nga awiten, ket ipabaklayda kadagiti tattao. Ngem mismo nga isuda ket saandanto nga ikuti iti ramayda tapno awitenda.

⁵ Amin dagiti aramidda, aramidenda tapno makita dagiti tattao. Ta aramidenda nga akaba dagiti filacteriada ken pagayadenda dagiti baruy-boy dagiti pagan-anayda.

⁶ Pagay-ayatda dagiti kangrunaan a lugar iti pagrarambakan ken dagiti kangrunaan a pagtugawan kadagiti sinagoga,

⁷ ken dagiti naisangsangayan a kablaaw kadagiti pagtagilakoan, ken ti panawag kdakuada dagiti tattao iti 'Rabbi.'

⁸ Ngem masapul a saankayo a maawagan iti 'Rabbi', ta addaankayo laeng iti maysa a maestro, ken agkakabsatkayo amin.

⁹ Ken awan ti awaganyo iti 'amak' ditoy daga, ta addaankayo iti maysa laeng nga Ama, ket adda isuna idiyang Langit.

¹⁰ Wenno saan a masapul a maawagankayo iti 'maestro', ta addaankayo laeng iti maysa a maestro, ti Cristo.

¹¹ Ngem ti siasinoman a katan-okan kadakayo isunanto ti adipenyo.

¹² Maipababanto ti siasinoman a mangipan-gato iti bagina. Ken maitan-okto ti siasinoman a mangipakumbaba iti bagina.

¹³ Ngem asikayo pay, dakayo nga eskriba ken Pariseo a managinsisingpet! Ierserrayo ti pagarian ti langit kadagiti tattao. Ta dakayo a mismo saankayo sumsumrek iti daytoy, ken saanyo nga ipalubos a sumrek dagiti sumrek koma. Dagiti kaunaan a kasayaatan a kopia ket naikkat ti bersikulo

¹⁴ *

¹⁵ Asikayo pay, dakayo nga eskriba ken Pariseo, a managinsisingpet! Ta mapankayo iti ballasiw ti taaw ken daga tapno adda maal-lukoyyo a mamati iti isursuroyo. Ket inton agbalinen a kas kadakayo, pagbalinenyo isuna nga ad-adda pay nga anak ti impierno ngem kadakayo.

---

* **23:14** (Dagiti dadduma a kopia ket innayonda daytoy a bersikulo kalpasan iti bersikulo 12), Asikayo pay, dakayo nga eskriba ken Pariseo a managinsisingpet! Ta alun-onenyo dagiti balo.

¹⁶ Asikayo pay, dakayo a bulsek a mangidal-dalan, dakayo a nangibaga, 'Siasinoman nga agsapata babaen iti templo, ket awan serserbi ti sapatana. Ngem siasinoman nga agsapata babaen iti balitok iti templo, naigalut isuna iti dayta a sapatana,

¹⁷ Dakayo a bulsek a maag, ania ti natantan-ok, ti balitok, wenno ti templo a mamagbalin a nasantoan ti balitok?

¹⁸ Ken, 'Siasinoman nga agsapata iti altar ket awan mamaay ti sapatana. Ngem siasinoman nga agsapata babaen iti sagut nga adda iti dayta ket maigalut isuna iti dayta a karina,

¹⁹ Dakayo a bulsek a tattao, ania aya ti napat-pateg, ti sagut, wenno ti altar a mamagbalin a nasantoan ti sagut?

²⁰ Ngarud, siasinoman nga agsapata babaen iti altar ket agsapata babaen iti daytoy ken babaen kadagiti amin a banbanag a nakaparabaw iti daytoy.

²¹ Ken siasinoman nga agsapata babaen iti templo, agsapata babaen iti daytoy ken babaen kenkuana nga agnanaed iti daytoy.

²² Ken siasinoman nga agsapata babaen iti langit ket agsapata babaen iti trono ti Dios ken babaen kenkuana nga agtugtugaw iti daytoy.

²³ Asikayo pay, dakayo nga eskriba ken Pariseo, managinsisingpetkayo! Ta mangted-kayo iti apagkapullo ti inmulayo a yerbabuena, anis, ken kumino, ngem binaybay-anyo a saan a nalpas dagiti nadagdagsen a banbanag a maipapan iti linteg- hustisia, asi, ken pammati. Ngem dagitoy ket rebbheng koma a naaramidyo, ken

saanyo koma a pinanawan a saan a nalpas ti sabali.

²⁴ Dakayo a busek a mangidaldalan, dakayo a mangsagat iti ngilaw ngem alun-unenyo ti kamelio!

²⁵ Asikayo pay, dakayo nga eskriba ken Pariseo, managinsisingpetkayo! Ta dalusanyo ti ruar ti baso ken ti pinggan ngem iti uneg napunno dagitoy iti kinaagum ken kinalabes.

²⁶ Dakayo a busek a Pariseo, dalusanyo nga umuna ti uneg ti baso ken pinggan, tapno agbalin met a nadalus iti ruar.

²⁷ Asikayo pay, dakayo nga eskriba ken Pariseo, managinsisingpetkayo! Ta maiyarigkayo kadagiti tanem a napintoran iti puraw, a napintas iti ruarna ngem iti unegna ket napno iti tulang ti natay a tattao ken amin a banag a narugit.

²⁸ Kasta met kadakayo, kasla kayla nalinteg iti panagkita dagiti tattao, ngem iti kaungganyo ket napno iti panaginsisingpet ken basol.

²⁹ Asikayo pay, dakayo nga eskriba ken Pariseo, managinsisingpetkayo! Ta yaramidanyo iti tanem dagiti profeta ken ar-arkusanyo dagiti tanem dagiti nalinteg.

³⁰ Kunayo, 'No addakami koma idin a sibibiag kadagiti aldaw dagiti am-ammami, saankami koma a nakiraman kadakuada iti pannakaiparukpok iti dara dagiti profeta.'

³¹ Ngarud, dakayo ti mangpaneknek a dakayo ket annak dagidiay nangpapatay kadagiti profeta.

³² Punnoenyo pay ti rukod dagiti amaenyo.

³³ Dakayo nga uleg, dakayo a kaputotan dagiti karasaen, kasano a malibasanyo ti panangukom ti impierno?

³⁴ Ngarud, kitaenyo, nangibaonak kadakayo kadagiti profeta, mamasirib a lallaki, ken kadagiti eskriba. Dadduma kadakuada ket papatayenyo ken ilansayo iti krus. Ken saplitenyonto dagiti dadduma kadakuada kadagiti sinagogayo ken kamatenyonto ida iti inilin-ili.

³⁵ Ti pagbanaganna ket maipabaklay kadakayo amin a pannakaiparukpok ti dara iti daga, manipud iti dara ni Abel a nalinteg agingga iti dara ni Zacarias a putot a lalaki ni Barakias, a pinatayyo iti nagbaetan ti santuario ken altar.

³⁶ Pudno, ibagak kadakayo, mapasamakto amin dagitoy a banbanag iti daytoy a henerasion.

³⁷ Jerusalem, Jerusalem, sika a nangpapatay kadagiti profeta ken nangbato kadagidiay naibaon kenka! Namin-anon a daras a kayatko nga ummongen dagiti annakmo, kas iti panangsalikepkep ti maysa nga upa kadagiti piyyekna, ngem saanyo a kayat!

³⁸ Makitayo, naibati kadakayo ti balayyo nga awan ti aggigian.

³⁹ Ta ibagak kadakayo, saandakto a Makita agingga nga ibagayo, 'Nabendisionan isuna nga umay iti nagan ti Apo. ' "

24

¹ Rimmuar ni Jesus manipud iti templo ket pumanawen idi immay kenkuana dagiti adalanna tapno ipakitada dagiti pasdek ti templo.

² Ngem simmungbat isuna ket kinunana kadakuada, “Diyo aya Makita amin dagitoy a banbanag? Pudno, ibagak kadakayo, awanto ti mabati nga uray maysa kadagitoy a bato a nagtutuon a saan a marba.”

³ Bayat nga agtugtugaw isuna idia y Bantay Olibo, immay kenkuana dagiti adalan nga isisuda laeng ket kinunada, “Ibagam kadakami, no kaano a mapasamak dagitoy a banbanag? Ania dagiti pagilasinan iti iyuumaymo ken ti panungpalan iti lubong?”

⁴ Simmungbat ni Jesus ket kinuna kadakuada, “Agannadkayo tapno awan ti mangiyaw-awan kadakayo,

⁵ Ta adu dagiti umayto iti naganko. Kunaendanto, 'Siak ti Cristo,' ket adunto dagiti maiyaw-awan.

⁶ Makangngegkayto kadagiti gubgubat ken damdamag iti gubat, kitaenyo ta saankayo a mariribukan, ta masapul a mapasamak dagitoy a banbanag, ngem saan pay nga isu ti panungpalan.

⁷ Ta busorento ti maysa a nasion ti sabali a nasion, busorento ti maysa a pagarian ti sabali pay a pagarian. Addanto nakaro a panagbisin ken gingined iti nadumaduma a luglugar.

⁸ Ngem amin dagitoy a banbanag ket rugrugi laeng ti panagsagaba iti panagpasngay.

⁹ Kalpasanna, iyawatdakayonto iti rigat ket papatayendakayonto. Guraendakayonto dagiti amin a nasion gapu iti naganko.

¹⁰ Adunto ti maitibkol ket aglilinniputto ken agginnuranto ti tunggal maysa.

¹¹ Tumaudto ti adu a palso a profeta ket adunto ti iyaw-awanda.

¹² Agsipudta umadunto ti nadagsen a basol, ti ayat dagiti kaadduan ket lumamiisto.

¹³ Ngem ti makaibtur agingga iti panungpalan ket maisalakanto.

¹⁴ Maikasabanto daytoy nga ebangelio ti pagarian iti entero a lubong kas pammaneknek iti amin a nasion. Ket kalpasanna, umayton ti panungpalan.

¹⁵ Ngarud, inton makitayo ti makarimon a mangdadael, nga insao ni Daniel a profeta, nga agtaktakder iti nasantoan a lugar, (maawatan koma ti agbasbasa),

¹⁶ kumamang koma dagiti adda iti Judea kadagiti banbantay,

¹⁷ saan koman nga umulog dagiti adda iti tuktok ti balay a mapan mangala iti banag nga adda iti uneg ti balayna,

¹⁸ ken saan koman nga agsubli dagiti adda iti katalalonan a mapan mangala iti kagayda.

¹⁹ Ngem asi pay dagiti agdadagsen ken dagiti agpaspasuso iti maladaga kadagidiay nga alaldaw!

²⁰ Agkararagkayo ta ti ipapanawyo ket saan koma a mapasamak iti lam-ek, wenno iti aldaw a panaginana.

²¹ Ta addanto ti nakaro a rigat, a saan pay a napasamak manipud iti pannakaparsua ti lubong agingga ita, awan, wenno iti kaanoman saanton a mapasamak manen.

²² Malaksid no mapaababa dagidiay nga alaldaw, awanto ti lasag a maisalakan. Ngem

gapu iti pagimbagan dagiti napili, mapaababanto dagidiay nga al-aldaw.

²³ Ket no adda siasinoman a mangibaga kadakayo, 'Kitaenyo, adtoy ti Cristo!' wenno, 'Daydiay ti Cristo' saanyo a pasien dayta.

²⁴ Ta umayto dagiti saan a pudno a Cristo ken dagiti falso a profeta ken mangipakitada kadagiti dadakkel a pagilasinan ken kadagiti nakaskasdaaw tapno mangiyaw-awan, no mabalin uray dagiti napili.

²⁵ Kitaenyo, impakpakaunakon nga imbaga kadakayo.

²⁶ Ngarud, no ibagada kadakayo, 'Kitaenyo, adda isuna diay let-ang,' saankayo a mapan idiaay let-ang. Wenno, 'Kitaenyo, adda isuna kadagiti kaunegan a silsiled,' saan kayo a mamati iti dayta.

²⁷ Ta kas iti panaggilap ti kimat manipud iti daya agingga iti laud, kastanto met ti iyaay ti Anak ti Tao,

²⁸ No sadino iti ayan ti bangkay ti natay nga ayup, idiaay nga aguurnong dagiti buitre.

²⁹ Ngem apaman a malpas ti rigat kadagidiay nga al-aldaw agsipngetto ti init, ken saanto a mangted ti bulan iti lawagna, agtinnagto dagiti bitbituen manipud iti tangatang ket magungonto amin a bileg nga adda iti langit.

³⁰ Kalpasanna, agparangto ti pagilasinan ti Anak ti Tao iti tangatang, ken agladingitto amin dagiti tribu iti daga. Makitadanto ti Anak ti Tao nga um-umay nga adda iti ulep idiaay tangatang nga addaan iti pannakabalin ken naindaklan a dayag.

³¹ Ibaonnanto dagiti anghelna a buyogan ti napigsa nga uni ti trumpeta, ket maummongto amin dagiti pinilina manipud kadagiti uppat nga angin, manipud iti maysa a pungto iti tangatang agingga iti sabali.

³² Adalenyo ti sursuro a maadaw iti kayo nga igos. Apaman nga aguggot ken agrusing dagiti bulongna, ammoyon nga asidegen ti kalgaw.

³³ Kasta met a no makitayo amin dagitoy a banbanag, masapul nga ammoyo nga isuna ket asidegen kadagiti ruangan.

³⁴ Pudno, ibagak kadakayo, saanto a mapukaw daytoy a kaputotan, agingga a mapasamak amin dagitoy a banbanag.

³⁵ Mapukawto ti langit ken ti daga ngem dagiti saok saandanto pulos a mapukaw.

³⁶ Ngem no maipapan iti dayta nga aldaw ken oras, awan ti makaammo, uray dagiti anghel iti langit, wenno uray ti Anak, ngem ti laeng Ama.

³⁷ Kas kadagiti aldaw ni Noe, kastanto met ti iyuumay ti Anak ti Tao.

³⁸ Ta kas kadagidiay nga al-aldaw sakbay ti layus, nangnanganda ken nagin-inumda, nangasawada ken nakiasawada agingga iti aldaw a simrek ni Noe iti daong,

³⁹ ket awan ti ammoda agingga a dimteng ti layus ket innalana amin ida - kastanto met ti iyuumay ti Anak ti Tao.

⁴⁰ Ket addanto dua a lallaki iti talon—maalanto ti maysa ket mabatinto ti maysa.

⁴¹ Addanto dua a babbai nga aggilgiling iti paggilingan—maalanto ti maysa ket mabatinto ti maysa.

⁴² Ngarud agsaganakayo, ta saanyo nga ammo no ania nga aldaw nga umayto ti Apoyo.

⁴³ Ngem ammoenyo daytoy, a no ti apo iti balay ket ammona no ania nga oras nga umay ti agtatakaw, nagridam koma isuna ken saanna nga impalubos a naserrek ti balayna.

⁴⁴ Ngarud, masapul a nakasaganakayo met, ta umayto ti Anak ti Tao iti oras a saanyo a namnamaen.

⁴⁵ Isu a siasino ti napudno ken nasirib nga adipen, a nangitalkan ti amona iti amin a sangkabalayanna, tapno itedna ti taraonda iti umiso nga oras?

⁴⁶ Nabendisionan dayta nga adipen, a masangpetanto ti amona nga agar-aramidenna dayta inton dumteng isuna.

⁴⁷ Pudno, ibagak kadakayo nga isaadto isuna ti amo a mangimaton kadagiti amin a banbanag a kukuana.

⁴⁸ Ngem no kunaen ti dakes nga adipen iti pusona, 'Nagbayag ti amok,'

⁴⁹ ket irugina a dangran dagiti padana nga adipen, ket makipangan ken makiin-inom kadagiti mammartek,

⁵⁰ ti amo dayta nga adipen ket umayto iti aldaw a saan a namnamaen ti adipen ken iti oras a saanna nga ammo.

⁵¹ Tadtadento isuna ti amona ket ipalakamnanto kenkuana ti kas iti maiparbeng kadagiti managinsisingpet, no sadino ket addanto ti panagsasangit ken panagngaretnget dagititi ngipen.

25

¹ Ket maiyarigto ti pagarian ti langit iti sanga-pulo a birhen a nangala kadagiti pagsilawanda ken napan nangsabat iti nobio.

² Lima kadakuada ti maag ken lima met ti masirib.

³ Ta idi innala dagiti maag a birhen dagiti pagsilawanda, saanda a nangitugot iti lana.

⁴ Ngem nangitugot dagiti masirib iti pagikkan nga adda lanana ken dagiti pagsilawanda.

⁵ Ita, kabayatan nga awan pay ti nobio, nagtuglepda amin ket nakaturogda.

⁶ Ngem adda nagpukkaw iti katengngaan ti rabii, 'Adtoyen ti nobio! Rummuarkayo ket sabatenyo isuna.'

⁷ Ket bimmangon amin dagiti birhen ket tinari-maanda dagiti pagsilawanda.

⁸ Kinuna dagiti maag kadagiti masirib, 'Ikkan-dakami iti bassit a lanayo gapu ta maiddepen dagiti pagsilawanmi.'

⁹ Ngem simmungbat dagiti masirib a kunada, 'Agsipud ta saan nga umanay daytoy para ka-datayo, mapankayo ketdi kadagiti aglaklako ket gumatangkayo iti usarenyo.'

¹⁰ Idi pimmanawda tapno gumatang, immay ti nobio, ket kimmuyog dagidiay nakasaganan kenkuana iti padaya ti kasaran, ket naiserran ti ridaw.

¹¹ Kalpasanna, immay met dagiti sabali a birhen ket kinunada, 'Apo, apo ilukatandakami.'

¹² Ngem simmungbat isuna ket kinunana, 'Pudno, ibagak kadakayo, saankayo nga am-ammo.'

¹³ Agridamkayo ngarud, ta saanyo nga ammo ti aldaw wenno ti oras.

¹⁴ Ta maiyarig daytoy iti pasamak no dandanin a mapan ti maysa a tao iti sabali a pagilian. Ayabanna dagiti adipenna ket italekna kadakuada ti kinabaknangna.

¹⁵ Ikkanna ti maysa kadakuada iti lima a talento, ikkanna met iti dua ti maysa, ken ikkanna met iti maysa a talento ti sabali pay. Nakaawat ngarud ti tunggal maysa iti gatad sigun iti bukodda a kabaelan, ket pimmanaw dayta a tao ket nagdaliasat.

¹⁶ Napan a dagus impuonan daydiay nakaawat iti lima a talento ti naawatna, ket nakaganansia iti lima a talento.

¹⁷ Kasta met a ti nakaawat iti dua a talento ket nakapataud iti dua pay a talento.

¹⁸ Ngem ti adipen a nakaawat iti maysa a talento pimmanaw ket napan nangkali iti abut iti daga, ket inlemmengna ti kuarta ti amona.

¹⁹ Ita kalpasan ti naunday a panawen, nagsubli ti amo dagidiay nga adipen ket nakikinnuenta kadakuada.

²⁰ Immay ti adipen a nakaawat iti lima a talento ket nangiyeg iti lima pay a talento, kinunana, 'Apo, inikkannak iti lima a talento. Kitaem, nakapataudak iti lima pay a talento.'

²¹ Kinuna ti amona kenkuana, 'Nasayaat ti inaramidmo, naimbag ken mapagtalkan nga adipen! Mapagtalkanka iti bassit a banag. Isaadkanto a mangimaton iti adu a banbanag. Sumrekka a makipagrag-o iti amom.'

²² Immay ti adipen a nakaawat iti dua a talento

ket kinunana, 'Apo, inikkannak iti dua a talento. Kitaem, nakapataudak iti dua pay a talento.'

²³ Kinuna kenkuana ti amona, 'Nasayaat ti inaramidmo, naimbag ken mapagtalkan nga adipen! Mapagtalkanka iti amin a bassit a banag. Isaadkanto a mangimaton iti adu a banbanag. Sumrekka a makipagrag-o iti amom.'

²⁴ Ket immay ti adipen a nakaawat iti maysa a talento ket kinunana, 'Apo, ammok a nakaroka a tao. Agapitka iti saanmo a nagmulaan, aganika iti saanmo a nagisabbuagan.

²⁵ Nagbutengak, isu a napanko inkali ti talentom iti daga. Kitaem, adda ditoy dagiti kukuam.'

²⁶ Ngem simmungbat ti amona a kunana kenkuana, 'Sika a managdakdakes ken sadut nga adipen, ammom nga agapitak iti saanko a nagmulaan ken aganiak iti saanko a nagisabbuagan.

²⁷ Ngarud, intedmo koma ti kuartak kadagiti agrabtrabaho iti bangko ket iti iyuumayko maawatko ti kukuak nga adda pay nainayon.

²⁸ Isu nga alaenyo ti talento manipud kenkuana ket itedyo daytoy iti adipen nga addaan iti sangapulo a talento.

²⁹ ti tunggal maysa nga addaan, adunto ti maited- a nawadwadwad pay. Ngem iti siasinoman nga awan ti uray ania a banag a kukuana, uray ti adda kenkuana ket maalanto pay.

³⁰ Ibellengyo ti awan serserbina nga adipen iti ruar a kasipngetan nga addanto ti panagsasangit ken panagngaretnget dagiti ngipen.'

³¹ Inton umay ti Anak ti Tao a nadayag ken kaduana amin dagiti anghel, ket agtugawto isuna

iti nagloriaan a tronona.

³² Maummongto amin dagiti nasion iti sangoananna, ket paglinnasinennanto dagiti tattao iti maysa ken maysa, kas iti panangilasin ti maysa nga agpaspastor kadagiti karnero manipud kadagiti kalding.

³³ Ikabilnanto dagiti karnero iti makannawan nga imana, ngem dagiti kalding ket iti makanigidna.

³⁴ Ket ibaganto ti Ari kadagidiay adda iti makannawan nga imana, 'Umaykayo, dakayo a nabendisionan babaen iti Amak, tawidenyo ti pagarian a naisagana para kadakayo manipud iti pannakaparsua ti lubong.

³⁵ Ta nabisininak ket inikkandak iti makan; nawawak ket inikkandak iti mainom; gangannaetak ket pinastrekdak;

³⁶ Lamolamoak, ket binadoandak; nagsakitak ket inaywanandak; naibaludak ket immaykayo kaniak.'

³⁷ Ket sumungbatto dagiti nalinteg ket kunaenda, 'Apo, kaano a nakitadaka a nabisinin, ket pinakandaka? Wenno nawaw ket innikandaka iti mainum?

³⁸ Ken kaano a nakitadaka a kas ganggannaet, ket pinastrekdaka? Wenno lamolamo ket binadoandaka?

³⁹ Ken kaano a nakitadaka a masakit, wenno iti pagbaludan, ket immaykami kenka?'

⁴⁰ Ket sumungbatto ti Ari ket kunaen kadakuada, 'Pudno, ibagak kadakayo, aniaman nga aramidenyo para iti maysa kadagiti kakabsatko a nanumo ditoy, inaramidyo para

kaniak.'

⁴¹ Ket ibagananto kadagiti adda iti makannigid nga imana, 'Umadayokayo kaniak, dakayo a nailunod, mapankayo iti agnanayon nga apuy a naisagana para iti diablo ken kadagiti anghelna,

⁴² gapu ta nabisininak ngem saandak nga inikkan iti makan; Nawawak ngem saandak nga inikkan iti mainum;

⁴³ Maysaak a ganggannaet ngem saandak a pinastrek; lamolamoak ngem saandak a binadoan; nagsakitak ken naibaludak, ngem saandak nga inkaskaso.'

⁴⁴ Ket sumungbatdanto a kunada, 'Apo, kaano a nakitadaka a nabisinin, wenno nawaw, wenno maysa a ganggannaet, wenno lamolamo, wenno masakit, wenno naibalud, ket saandaka a pinagserbian?'

⁴⁵ Ket sumungbatto kadakuada a kunana, 'Pudno, ibagak kadakayo, aniaman a saanyo nga inaramid iti uray maysa kadagitoy a nanumo, saanyo nga inaramid para kaniak.'

⁴⁶ Mapanto dagitoy iti agnanayon a panakadusa ngem dagiti nalinteg, mapandanto iti agnanayon a biag."

26

¹ Napasamak nga idi naibaga ni Jesus amin dagitoy a sasao, kinunana kadagiti adalanna,

² "Ammoyo kalpasan ti dua nga aldaw, isun ti Ilalabas, ket maiyawatto ti Anak ti Tao tapno mailansa iti krus."

³ Kalpasanna, naguummong dagiti panguloen a papadi ken dagiti panglakayen dagiti tattao

idiay palasio ti kangatoan a padi, nga agnagan iti Caifas.

⁴ Nagtutulaganda a tiliwenda ni Jesus a sililimed ket papatayenda isuna.

⁵ Ta kunada, “Saan a bayat ti piesta tapno saan a tumaud ti riribuk kadagiti tattao.”

⁶ Ita, kabayatan ti kaadda ni Jesus idiay Betania iti balay ni Simon nga addaan iti sakit a ketong,

⁷ bayat a nakasadag isuna iti lamisaan, immay kenkuana ti maysa a babai nga adda awitna nga alabastro a pagikkan iti nangina unay a pangsapsapo ket imbukbokna daytoy iti ulo ni Jesus.

⁸ Ngem idi nakita dagiti adalanna daytoy, nakaungetda ket kinunada, “Apay met a sinayangna daydiay?”

⁹ Mabalín daytoy nga ilako iti nangina ket maited kadagiti nakurapay.”

¹⁰ Ngem ammo daytoy ni Jesus, kinunana kadakuada, “Apay a ririribukenyo daytoy a babai? Ta nasayaat ti inaramidna kaniak.

¹¹ Kanayon nga adda iti dennayo dagiti nakurapay ngem saan a kanayon nga addaak kadakayo.

¹² Ta idi imbukbokna daytoy a pangsapsapo iti bagik, inaramidna daytoy para iti pannakaitanemko.

¹³ Pudno, ibagak kadakayo, sadinoman a pakaikasabaan daytoy nga ebanghelio iti entero a lubong, ti inaramid daytoy a babai ket maibaganto a pakalaglagipan kenkuana.”

¹⁴ Ket maysa kadagiti sangapulo ket dua, a managan iti Judas Iscariote, ti napan kadagiti panguloen a papadi

15 ket kinunana, “Ania ti mabalinyo nga ited kaniak no iyawatko isuna kadakayo?” Nangtimbangda iti tallo-pulo a pidaso iti pirak para kenkuana.

16 Manipud iti dayta a kanito ket nangbirok isuna iti gundaway tapno iyawatna isuna kadakuada.

17 Ita, iti umuna nga aldaw ti tinapay nga awan ti lebadurana, dimteng dagiti adalan ni Jesus ket kinunada, “Sadino ti kayatmo a pangisaganaanmi a panganam iti taraon ti Ilalabas?”

18 Kinunana, “Mapankayo iti ciudad, iti maysa a tao ket ibagayo kenkuana, 'Imbaga ti Maestro, 'Umadanin ti tiempok. Rambakak ti Ilalabas iti balaymo a kaduak dagiti adalak.'”

19 Inaramid dagiti adalan ti imbilin ni Jesus kadakuada, ket insaganada ti taraon iti Ilalabas.

20 Idi dimteng ti rabii, nagtugaw isuna tapno mangan a kaduana dagiti sangapulo ket dua nga adalan.

21 Bayat a mangmanganda, kinunana, “Pudno, ibagak kadakayo, a maysa kadakayo ti mangliputto kaniak. ”

22 Kasta unay ti panagladingitda, ket nangrugi a nagdamag ti tunggal maysa kenkuana, “Apo siak kadi ti ibagagam?”

23 Simmungbat isuna, “Ti kaduak a nagsawsaw iti daytoy a mallukong ket isunto ti mangliput kaniak.

24 Mapanto ti Anak ti Tao, a kas naisurat maipapan kenkuana. Ngem asi pay dayta a tao a mangliput iti Anak ti Tao! Nasaysayaat pay a saanen a naiyanak dayta a tao.

²⁵ Kinuna ni Judas, a mangliput kenkuana, “Siak kadi daytoy, Rabbi?” Kinunana kenkuana, “Kinunamon.”

²⁶ Bayat a mangmanganda, innala ni Jesus ti tinapay, binendisionanna daytoy, ket pinisipisina. Intedna daytoy kadagiti adalan ket kinunana, “Mangalakayo, mangankayo. Daytoy ti bagik.”

²⁷ Nangala iti kopa ket nagyaman, sana inted kadakuada ket kinunana, “Uminomkayo amin iti daytoy.

²⁸ Ta daytoy ti darak iti tulag a maiparukpok para iti adu para iti pannakapakawan dagiti basbasol.

²⁹ Ngem ibagak kadakayo, saanakton nga uminom manen iti bunga daytoy a puon ti ubas, agingga iti dayta nga aldaw nga uminomak iti baro, a kaduakayo, iti pagarian ni Amak.”

³⁰ Idi nakapagkantada iti himno, rimmuarda a napan idiy Bantay Olibo.

³¹ Ket kinuna ni Jesus kadakuada, “Umadayokayonto amin iti daytoy a rabiik gapu kaniak, ta naisurat, “Dangrakto ti agpaspastor ket agkaiwaranto dagiti karnero ti arban.

³² Ngem kalpasan a mapagungarak, umun-unaakto kadakayo idiy Galilea.”

³³ Ngem kinuna ni Pedro kenkuana, “Uray no umadayodanto amin gapu kenka, saanakto a pulos nga umadayo kenka.”

³⁴ Kinuna ni Jesus kenkuana, “Pudno, ibagak kenka, iti daytoy met laeng a rabii sakbay nga agtaraok ti kawitan ilibaknakto iti mamitlo a daras.”

³⁵ Kinuna ni Pedro kenkuana, “Uray no masapul a matayak a kaduam, dikanto ilibak.” Ket isu met laeng ti imbaga amin dagiti dadduma nga adalan.

³⁶ Kalpasanna, kimmuyog ni Jesus kadakuada a napan iti disso a maawagan iti Getsemani ket kinunana kadagiti adalanna, “Agtugawkayo ditoy kabayatan iti ipapanko sadiay ken agkararagak.

³⁷ Inkuyogna ni Pedro ken ti dua a putot ni Zebedeo ket nangrugi a nagladingit unay ken nariribukan.

³⁸ Kinunana kadakuada, “Nakaro unay ti panagladingit ti kararuak, a kaslaak la matay. Agtalinaedkayo ditoy ket makipagbantaykayo kaniak.”

³⁹ Immadayo bassit isuna, nagpakleb isuna ket nagkararag. Kinunana, “Amak, no mabalin la koma, palubosam a lumabas daytoy a kopa kaniak. Nupay kasta, saan nga iti pagayatak ngem ti pagayatam.

⁴⁰ Napan isuna kadagiti adalanna ket nasarakanna ida a matmaturog, ket kinunana kenni Pedro, “Apay, saankayo kadi a makapagbantay a kaduak iti maysa nga oras?

⁴¹ “Agbantaykayo ken ikararagyo a saankayo a sumrek iti sulisog. Kinapudnona ti espiritu ket sipapalubos ngem nakapuy ti lasag.”

⁴² Immadayo isuna iti maikadua a daras ket nagkararag, kinunana, “Amak, no saan daytoy a makalabas malaksid nga inumek, ti pagayatam ti matungpal.

⁴³ Napan manen ket nasarakanna ida a mat-

maturog, ta nadagsenen dagiti matmatada.

⁴⁴ Ket iti panangibatina manen kadakuada, immadayo ket napan nagkararag iti maikatlo a daras. Ket isu met laeng dagiti imbagana.

⁴⁵ Napan manen ni Jesus kadagiti adalanna ket kinunana kadakuada, “Matmaturogkayo pay laeng kadi ken agin-inana? Kitaenyo, umadanin ti oras, ket maliputan ti Anak ti Tao kadagiti ima dagiti managbasol.

⁴⁶ Bumagonkayo, intayon. Kitaenyo, asidegen ti mangliput kaniak.”

⁴⁷ Bayat nga agsasao pay laeng isuna, dimteng ni Judas, ti maysa kadagiti Sangapulo ket dua. Adu a tattao ti dimteng a kaduana, manipud kadagiti panguloen a papadi ken panglakayen dagiti tattao. Immayda a sikakampilan ken nakaiggem iti pang-or.

⁴⁸ Ita, ti lalaki a mangliput kenni Jesus ket nangted kadakuada iti pagilasinan, a kunana, “No siasino ti agkak, isuna daydiay. Tiliwenyo isuna.”

⁴⁹ Dagdagus a napan isuna kenni Jesus ket kinunana, “Kablaaw, Rabbi!” Ket inagkanna isuna.

⁵⁰ Kinuna ni Jesus kenkuana, “Gayyem, aramidem no ania ti immayam nga aramiden.” Ket immayda, tinengngelda ni Jesus, ket tiniliwda isuna.

⁵¹ Pagammoan, maysa kadagiti kadua ni Jesus ti nangiyunnat iti imana, inasutna ti kampilanna ket sinigpatna ti adipen ti kangatoan a padi ket naisina ti lapayagna.

⁵² Ket kinuna ni Jesus kenkuana, “Isublim iti

ayanna ti kampilanmo, ta amin dagiti agaramat iti kampilan ket mapukawto met laeng babaen iti kampilan.

⁵³ Ipagarupyo kadi a saanak a makaawag iti Amak, ket ibaonna iti nasursurok pay ngem iti sangapul ket dua nga armada dagiti anghel?

⁵⁴ Ngem kasano ngarud a matungpal dagiti Nasantoan a Sursurat, a masapul a mapasamak daytoy?”

⁵⁵ Iti dayta a tiempo kinuna ni Jesus kadagiti adu a tattao, “Immaykayo kadi ditoy a sikakampilan ken addaan iti pang-or a nangtiliw kaniak a kaslaak la agtatakaw? Inaldawak nga agtugtugaw idiyay templo a nangisursuro, ket saandak a tiniliw.

⁵⁶ Ngem mapasamak amin daytoy tapno matungpal dagiti insurat dagiti profeta.” Ket amin dagiti adalan, imbatida isuna ken nagtatarayda.

⁵⁷ Dagiti nangtiliw kenni Jesus impanda isuna iti balay ni Caifas a kangatoan a padi, a naguummongan dagiti eskriba ken dagiti panglakayen.

⁵⁸ Ngem sinurot ni Pedro ni Jesus iti saan unay nga adayo manipud iti paraangan ti pangukoman ti kangatoan a padi. Napan isuna iti uneg ket nakitugaw kadagiti guardia tapno kitaenna ti mapasamak.

⁵⁹ Ita, mangbirbirok dagiti panguloen a papadi ken ti sibubukel a Konseho iti falso a pammaneknek maibusor kenni Jesus, tapno iti kasta ket mapapatay isuna.

⁶⁰ Saanda a nakasarak iti ania, uray no adu a falso a saksi ti immay nagsaksi. Ngem saan a

nagbayag, adda dua a nagpasango

⁶¹ a nagkuna, “Kinuna daytoy a tao, ‘Kabaelak a dadaelen ti templo ti Dios ket bangonek manen daytoy iti maikatlo nga aldaw.’”

⁶² Nagtakder ti kangatoan a padi ket kinunana kenkuana, “Awan kadi ti maisungbatmo? Ania daytoy a panpaneknekanda maibusor kenka?”

⁶³ Ngem naulimek ni Jesus. Kinuna ti kangatoan a padi kenkuana, “Bilinenka babaen iti sibibiag a Dios, ibagam kadakami no sika ti Cristo, nga Anak ti Dios.”

⁶⁴ Simmungbat ni Jesus kenkuana, “Nakunamon. Ngem ibagak kadakayo, manipud ita makitayonto ti Anak ti Tao nga agtugtugaw iti makannawan nga ima ti Pannakabalin, ken umay iti rabaw dagiti ulep iti langit.”

⁶⁵ Kalpasanna, rinay-ab ti kangatoan a padi dagiti badona ket kinunana, “Nagsao isuna iti panagtabbaaw! Kasapulantayo pay kadi dagiti saksi? Kitaenyo, nangngegyo ita ti panagtabbaawna.

⁶⁶ Ania ti makunayo?” Simmungbatda ket kinunada, “Maikari isuna a mapapatay.”

⁶⁷ Ket tinupraanda ti rupana ken dinangranda isuna, ken sinipatda isuna,

⁶⁸ ket kinunada, “Pugtoam man kadakami, sika a Cristo. Siasino ti nangsipat kenka?”

⁶⁹ Ita, agtugtugaw ni Pedro iti ruar ti paraangan ti pangukoman, ket immasideg kenkuana ti maysa nga adipen a babai ket kinunana, “Kaduanaka met ni Jesus a taga-Galilea.”

⁷⁰ Ngem inlibakna iti sangoananda amin, kinunana, “Saanko nga ammo ti ibagbagam.”

⁷¹ Idi rimmuar isuna iti ruangan, maysa pay nga adipen a babai ti nakakita kenkuana ket imbagana kadagiti adda sadiay, “Daytoy a lalaki ket kadua met ni Jesus a taga-Nazaret.”

⁷² Ket inlibakna manen a sinapataanna pay, “Saanko nga am-ammo dayta a tao.”

⁷³ Kalpasan iti apagbiit a kanito, immay dagiti agtaktakder iti asideg ket kinunada kenni Pedro, “Awan duadua a maysaka met kadakuada, ta mailasin iti panagsaom.

⁷⁴ Ket nangrugi isuna nga agilunod ken agsapata, “Saanko nga am-ammo dayta a tao,” ket dagdagus a nagtaraok ti kawitan.

⁷⁵ Nalagip ni Pedro dagiti sasao ni Jesus nga imbagana, “Sakbay nga agtaraok ti kawitan, ilibaknakto iti mamitlo a daras.” Ket rimmuar isuna ket nagsangsangit iti napait.

27

¹ Ita, nasapa iti kabigatanna, nagtutulag amin dagiti panguloen a papadi ken dagiti panglakayen dagiti tattao, a papatayenda ni Jesus.

² Pinungoda isuna, impanawda, ken inyawatda isuna kenni Pilato a gobernador.

³ Ket idi nakita ni Judas a nangliput kenni Jesus, a naikeddeng a madusa isuna, nagbabawi isuna ket insublina ti tallopulo a pidaso iti pirak kadagiti panguloen a papadi ken kadagiti panglakayen,

⁴ ket kinuna, “Nagbasolak gapu iti panangliputko iti awan basolna a dara.”

Ngem kinunada, “Ania koma dayta kadakami? Makaammoka iti bagim,”

⁵ Ket impurruakna ti pirak iti templo, ket rimmuar a napan nagbekkel.

⁶ Innala dagiti panguloen a papadi ti pirak ket kinunada, “Saan a nainkalintegang nga ikabil daytoy iti kaha, gapu ta daytoy ket gatad ti dara,”

⁷ Nagtutungtonganda dayta a banag ket ginatangda ti Taltalon ti Agdamdamili babaen iti dayta a kuarta, tapno pagipunponanda kadagiti ganggannaet.

⁸ Gapu iti daytoy naawagan dayta a talon iti, “Talon ti Dara” agingga kadagitoy nga aldaw.

⁹ Ket natungpal ti imbaga ni profeta Jeremias, a kunana, “Innalada ti tallopulo a pidaso ti pirak, ti gatad ti biagna nga inkeddeng dagiti tattao ti Israel,

¹⁰ ket intedda daytoy para iti talon ti agdamdamili, a kas imbilin kaniak ti Dios.”

¹¹ Ita, nakatakder ni Jesus iti sangoanan ti gobernador, ket nagsaludsod ti gobernador kenkuana, “Sika kadi ti Ari dagiti Judio?” Simmungbat ni Jesus kenkuana, “Imbagamon.”

¹² Ngem idi imbaga dagiti papanguloen a papadi ken dagiti panglakayen ti ibagbaga a basolna, saan a simmungbat.

¹³ Ket kinuna ni Pilato kenkuana, “Saanmo aya a nangngeg amin dagiti pammabasolda kenka?”

¹⁴ Ngem saan a simmungbat isuna iti uray maysa a sao, isu a kasta unay ti siddaaw ti gobernador.

¹⁵ Ita, iti fiesta, nakaugalianen ti gobernador a mangwayawaya iti maysa kadagiti balud a pilien

dagiti adu a tattao.

¹⁶ Iti dayta a tiempo adda agdindinamag a balud nga agnagan iti Barabas.

¹⁷ Isu nga idi naguummongda, kinuna ni Pilato kadakuada, “Siasino ti kayatyo a wayawayaak para kadakayo? Ni Barabas wenno ni Jesus a maaw-awagan iti Cristo?”

¹⁸ Gapu ta ammona nga inyawatda kenkuana ni Jesus gapu iti apal.

¹⁹ Bayat nga agtugtugaw isuna iti tugaw ti pangukoman, nangibaon ti asawana iti mangibaga kenkuana kadagitoy a sasao a kunana, “Saanka a makibiang iti maipanggep iti dayta awan basolna a tao. Ta nagsagabaak iti nakaro ita nga aldaw gapu iti natagtagainepko maipapan kenkuana.”

²⁰ Ita, inallukoy dagiti panguloen a papadi ken dagiti panglakayen dagiti adu a tattao, a kiddawenda ni Barabas, ken ipapatayda ni Jesus.

²¹ Dinamag ti gobernador kadakuada, “Siasino kadagiti dua ti kayatyo a wayawayaak kadakayo?” Kinunada, “Ni Barabas.”

²² Kinuna ni Pilato kadakuada, ania ngarud ti aramidek kenni Jesus a maawagan iti Cristo?” Insungbatda amin, “Ilansa isuna iti krus.”

²³ Ket kinunana “Apay, ania ti basol a naaramidna?” Ngem inyad-adda pay nga impukkawda, “Ilansa isuna iti krus.”

²⁴ Isu nga idi nakita ni Pilato nga awanen ti maaramidanna, ngem mangrugrugi pay ketdin ti riribuk, nangala isuna iti danum, binugoanna dagiti imana iti sangoanan dagiti adu a tattao, ket kinunana, “Awan ti basolko iti dara daytoy

awan basolna a tao. “Dakayon ti makaammo.”

²⁵ Kinuna amin dagiti tattao, “Uray mamantsaan iti darana dagiti imami ken uray pay dagiti ima dagiti annakmi.”

²⁶ Ket winayawayaanna ni Barabas kadakuada, ngem pinasaplitna ni Jesus ket inyawatna kadakuada tapno mailansa iti krus.

²⁷ Ket impan dagiti soldado ti gobernador ni Jesus iti Praetorio ket inumnongda ti sibubukel a bunggoy dagiti soldado.

²⁸ Inussubanda isuna ket kinagayanda iti nalabbaga a kagay.

²⁹ Nangaramidda iti balangat a sisiit, ket inkabilda iti ulona, pinaiggamanda ti makannawan nga imana iti sarrukod. Nagparintumengda iti sangoananna ket pinagang-angawanda isuna, kinunkunada, “Agbiag, ti Ari dagiti Judio!”

³⁰ Ket tinupraanda isuna, innalada ti sarrukod ket pinang-orda ti ulona.

³¹ Idi nalpasdan a nagang-angawan isuna, inikkatda ti kagayna ket impaibadoda dagiti pagan-anayna, ket impanawda isuna tapno ilansada iti krus.

³² Iti iruruarda, nakasalawda iti maysa a lalaki a naggapu idiy Cirene a managan Simon, a pinilitda a sumurot kadakuada tapno awitenna ti krus ni Jesus.

³³ Nadanonda ti lugar a naawagan iti Golgota, a kayatna a sawen, “Lugar iti Banga-banga.”

³⁴ Inikkanda isuna iti arak a mainum a nalaokan iti apro. Ngem idi naramananna daytoy, saanna a kayat nga uminom.

³⁵ Idi nailansadan isuna iti krus, nagbibin-

gayanda dagiti pagan-anayna babaen iti panag-susugalda.

³⁶ Ket binanbantayanda isuna.

³⁷ Iti ngatoen ti ulona, inkabilda ti naipabasol kenkuana, a kunana, “Daytoy ni Jesus, ti ari dagiti Judio.”

³⁸ Dua nga agtatakaw ti padana a nailansa iti krus, maysa iti makannawanna ken maysa iti makannigidna.

³⁹ Linalais isuna dagiti lumablabas nga urayda la agwingiwing,

⁴⁰ ken kunkunada, “Sika a mangdadael iti templo ken mangbangon manen iti daytoy iti uneg ti tallo nga aldaw, isalakanmo ta bagim! No sika ti Anak ti Dios, bumabaka manipud iti krus!”

⁴¹ Iti kasta met laeng a wagas, linalais isuna panguloen a papadi ken kasta met dagiti eskriba ken dagiti panglakayen, ket kinunada,

⁴² “Insalakanna dagiti dadduma, ngem saanna a maisalakan ti bagina. Isuna ti Ari ti Israel. Bumaba man ngarud isuna iti krus, ket iti kasta, mamatitayonto kenkuana.

⁴³ Agtaltalek isuna iti Dios. Ispalen koma ngarud isuna ti Dios ita no kayatna, gapu ta kinunana, “Siak ti Anak ti Dios.”

⁴⁴ Ken dagiti agtatakaw a padana a nailansa isu met laeng ti insaoda a pananglais kenkuana.

⁴⁵ Ita manipud iti maika-innem nga oras, immay ti sipnget iti daga inggana iti maikasiam nga oras.

⁴⁶ Idi maikasiamen nga oras, nagpukkaw ni Jesus iti napigsa ket kinunana, “Eli, Eli, lama

sabachthani?" a kayatna a sawen, "Diosko! Diosko! Apay a binaybay-annak?"

⁴⁷ Idi nanggeg daytoy dagiti dadduma nga agtaktakder sadiay, kinunada, "Ay-ayabanna ni Elias."

⁴⁸ Nagtaray a dagus ti maysa kadakuada ket nangala iti espongha, pinasagepsepanna iti naalsem nga arak, inkabilna iti murdong ti runo ket intedna kenkuana nga inumenna.

⁴⁹ Dadduma kadakuada ti nagkuna, "Bay-anyo isuna. Kitaentayo man no umay ispalen isuna ni Elias."

⁵⁰ Kalpasanna, nagpukkaw manen ni Jesus iti napigsa ket inyawatnan ti espirtuna.

⁵¹ Pagammoan, napigis ti kurtina iti templo a naguddua manipud ngato agingga iti baba. Nagginggined, ket naggudua dagiti batbato.

⁵² Nalukatan dagiti tanem, ket nagungar dagiti bagi dagiti adu a nasantoan a tattao a pim-musayen.

⁵³ Rimmuarda kadagiti tanem kalpasan ti panagungarna, napan iti nasantoan a siudad, ken nagparang iti adu.

⁵⁴ Ita, idi nakita ti senturion ken dagiti mangk-itkita kenni Jesus ti gin-gined ken dagiti ban-banag a napasamak, nagbutengda iti kasta unay ket kinunada, "'Pudno a daytoy ti Anak ti Dios."

⁵⁵ Adu a babbai a naggapu iti Galilea a simmurot kenni Jesus tapno aywanda isuna ti adda sadiay ti kumitkita manipud iti adayo.

⁵⁶ Maysa kadakuada ni Maria Magdalena, ni Maria nga ina ni Santiago ken ni Jose, ken ti ina dagiti annak a lallaki ni Zebedeo.

⁵⁷ Idi rumabiin, adda immay a baknang a tao a naggapu idiay Arimatea nga agnagan Jose a maysa met nga adalan met laeng ni Jesus.

⁵⁸ Napan kenni Pilato ket dinawatna ti bagi ni Jesus. Ket imbilin ni Pilato a maited daytoy kenkuana.

⁵⁹ Innala ni Jose ti bagi, binalkotna daytoy iti nadalus a lupot a lino,

⁶⁰ ket inpaiddana iti baro a tanem iti kin-ungkonganna a bato. Ket nangitulid isuna iti dakkal a bato iti ruangan ti tanem sa pimmanaw.

⁶¹ Adda sadiay da Maria Magdalena ken daduma a Maria nga agtugtugaw iti batog ti tanem.

⁶² Iti simmaruno nga aldaw, nga isu ti aldaw kalpasan ti Panagsagana, naguummong dagiti panguloen a papadi ken dagiti Pariseo a kaduada ni Pilato.

⁶³ Kinunada, “Apo, malagipmi nga idi sibibiag pay dayta a manangallilaw ket kinunana, ‘Agungarakto kalpasan iti tallo nga aldaw.’

⁶⁴ Ibilinmo ngarud a mabantayan a nalaing ti tanem agimgga iti maikatlo nga aldaw. Ta no saan amangan no mapan takawen isuna dagiti adalanna ket ibagadanto kadagiti tattao, ‘Nagungar isuna manipud kadagiti patay.’ Ket dakdakesto ti maudi a panangallilaw ngem iti immuna.”

⁶⁵ Kinuna ni Pilato kadakuada, “Mangikuyogkayo iti agbantay. Mapankayo ket bantayanyo a nalaing.”

⁶⁶ Isu a napanda binantayan a nalaing ti tanem, sinerraanda a nalaing ti tanem ket pinabantayanda.

28

¹ Ita, malmalpasen idi ti Aldaw a Panaginana, iti parbangon ti umuna nga aldaw ti lawas, napan kinita da Maria Magdalena ken ti sabali pay a Maria ti tanem.

² Pagammoan, adda napigsa a gin-gined, ta adda anghel ti Apo a bimmaba manipud langit nga immay nangitulid iti bato sa nagtugaw iti daytoy.

³ Kasla kimat ti langana, ken ti kawesna ket kas kapuraw iti niebe.

⁴ Nagpigerger iti buteng dagiti guardia ket nagbalinda a kasla natay a lallaki.

⁵ Nagsao ti anghel kadagiti babbai a kinunana kadakuada, “Saankayo nga agbuteng, ta ammok a sapsapulenyo ni Jesus, a nailansa iti krus.

⁶ Awan isuna ditoy ngem nagungaren, a kas iti kinunana. Umayyo kitaen ti disso a nakaipaid-daan ti Apo.

⁷ Mapankayo a dagus ket ibagayo kadagiti adalanna, 'Nagungar isuna manipud kadagiti natay. Kitaenyo, mapan isuna nga umuna kadakayo idia Galilea. Sadiay makitayonto isuna.' Kitaenyo, imbagakon kadakayo.”

⁸ Dagus a pimmanaw dagiti babbai iti tanem a mabutbuteng ken agragrag-o ket nagtarayda a mapan mangibaga kadagiti adalan.

⁹ Pagammoan, nasabatda ni Jesus ket kinunana, “Kablaawankayo.” Immasideg dagiti babbai, inarakopda dagiti sakana, ket nagday-dayawda kenkuana.

¹⁰ Ket kinuna ni Jesus kadakuada, “Saankayo nga agbuteng. Mapanyo ibaga kadagiti kakab-

satko a mapanda idiy Galilea. Makitadakto sadiay.”

¹¹ Ita, kabayatan ti ipapan dagiti babbai, napan met iti siudad dagiti sumagmamano a soldado nagbantay ket imbagada kadagiti panguloen a papadi dagiti amin a banag a napasamak.

¹² Idi nakisinnarak dagiti papadi ken dagiti panglakayen ken nagtutungtonganda dayta a banag a kaduada dagiti nagbantay, nangtedda iti dakkel a gatad ti kuarta kadagiti soldado

¹³ ket imbagada kadakuada, “Ibagayo kadagiti dadduma, 'Immay dagiti adalan ni Jesus iti rabii ket tinakawda ti bagina bayat a matmatur-ogkami.'”

¹⁴ No makadanon daytoy a damag iti gobernador, allukoyenmi isuna ket awan ti pakadanganayo.”

¹⁵ Innala ngarud dagiti soldado ti kuarta ket inaramidda iti naibilin kadakuada. Nagwaras daytoy a padamag dagiti amin a Judio ket agtululoy agingga ita.

¹⁶ Ngem napan dagiti sangapulo ket maysa nga adalan idiy Galilea, iti bantay nga imbilin ni Jesus kadakuada.

¹⁷ Idi nakitada isuna, nagdayawda kenkuana ngem nagduadua dagiti dadduma.

¹⁸ Napan nakisarita ni Jesus kadakuada ket kinunana, “Naiteden amin a turay kaniak iti langit ken iti daga.

¹⁹ Mapankayo ngarud ket mangpataudkayo kadagiti adalak iti amin a nasion. Bautisanyo ida iti nagan ti Ama, ti Anak, ken ti Espiritu Santo.

²⁰ Isuroyo ida nga agtulnog kadagiti amin a banbanag nga imbilinko kadakayo. Ket maki-tayo, addaakto kadakayo a kankanayon inggana iti panungpalan iti lubong.”

Ti Biblia

Unlocked Literal Bible in the Ilocano language of the Republic of the Philippines

copyright © 2019 Door43 World Missions Community

Language: Ilocano

Translation by: Door43 World Missions Community

Contributor: Alexander D. Pagtacunan Sr., Ambrocio A. Dat-ay Jr., Anabel Magulod, Angelita H. Goco, Arlyn D. Fianza, Daniel Disay, Ely F. Belisario, Euhler Evangelista, Fredelyn R. Castillo, Gerry D. Pido, Gerwine P. Puguon, Irene China Covita, Jacquelyn Pinchingan , Jeffrey G. Arevalo, Jennilyn D. Inway, Jhun Dat-ay, Jomar N. Puclalay, Johnny Ray Lumawan, Jonathan D. Castillo, Jovy M. Lacaden, Juvie K. Jose, Karen F. Acio, Leonardo M. Disay, Liwliwa V. Ario, Lynn Castillo, Marben Obra, Marie fe Lardizabal, Maripple Lopez, Mary johanna delos Reyes, May ann Antonio, Micah H. Asis, Michael L. Pagtacunan, Miriam B. Pido, Nathaniel H. Pascio, Nerissa A. Kildo, Nieves Abluyan, Novie M. Espara, Ralph B. Lantion, Raymond, Recelyn Camilo, Reymark, Robert Diser, Rommel Flores, Sarah Aniban, Shirley L. Espiritu, Susan L. Soliven, Tomas Domingo, William Tolentino, Ambrocio A. Dat-ay, Arlyn D. Fianza, Bernard Serquina, Bernie Abarquez, David Castillo, Delfin Asis, Euhler Evangelista, Grace Delos Santos, Jhon Alicay, Jhon Sibayan, Jomar N. Puclalay, Jonathan D. Castillo, Jovy M. Lacaden, Juvie K. Jose, Karen F. Acio, Liwliwa V. Ario, Lorenzo Marilao, Marben Obra, Marlon Aggasid, Mary Johanna delos reyes acob, May ann Antonio, Michael L. Pagtacunan, Mila Agpalasin, Myrna Santos, Nerissa A. Kildo, Nieves Abluyan, Pablo Bernardino, Ralph B. Lantion, Recelyn Camilo, Ronnie Acob, Rudy Pascual, Sanie Castillo, Sarah Aniban, Shirley L. Espiritu, Tano Emboc,

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2024-08-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 19 Aug 2024

2ed8cbc0-a07c-572f-a9f0-aa114d36da98